

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2019 roku

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie¹ jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami. Ponadto Ośrodek realizuje zadania wynikające z porozumień i umów zawartych przez Miasto Lublin z innymi podmiotami oraz zadania wynikające z uchwał Rady Miasta i zarządzeń Prezydenta Miasta Lublin.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o Karcie Polaka.

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców. Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2014 – 2020 przyjętego uchwałą nr 1079/XLI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 15 maja 2014r.

Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2014 – 2020, przyjętą uchwałą nr 021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014r.

---

¹ Ilekroć w sprawozdaniu jest mowa o MOPR lub Ośrodku – należy przez to rozumieć Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	3
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	8
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ	15
IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	22
V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ	24
VI. POMOC ŚRODOWISKOWA	26
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ.....	26
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	28
3. POWODY PRZYZNANIA POMOCY	30
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	32
5. PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE I INNE DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU Z POWODU BEZROBOCIA.....	38
6. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	40
VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA.....	43
VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.....	47
IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	52
X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	55
XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA.....	60
1. WSPIERANIE RODZINY.....	60
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	67
2.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	68
2.2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA.....	75
3. USAMODZIELNIENIA.....	82
XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA	87
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	88
2. OŚRODKI WSPARCIA.....	89
XIII. MIESZKANIA CHRONIONE.....	103
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP.....	107

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość²

Lublin to największe miasto na wschodzie Polski, a zarazem stolica województwa lubelskiego. Liczba mieszkańców Miasta Lublin wyniosła w 2017 roku 339 850 osób, z czego kobiety stanowiły 53,91% (183 200), a mężczyźni 46,09% (156 650) ogółu mieszkańców miasta. Pod względem liczby ludności Miasto Lublin zajmuje dziewiątą pozycję w Polsce. Powierzchnia miasta zajmuje 147 km² (17 miejsce w Polsce), a gęstość zaludnienia wyniosła w 2017 roku 2 305 os/km². Liczba mieszkańców w porównaniu do roku 2016 zmniejszyła się o 616 osób. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 905 osób, co stanowiło 16,74% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 203 763 osób, co stanowiło 59,96% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 79 182 osób, co stanowiło 23,30% populacji Miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2011 – 2017

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	56 452	56 314	56 006	55 895	56 090	56 439	56 905
Liczba osób w wieku produkcyjnym	226 743	223 582	217 498	213 308	209 771	207 019	203 763
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	65 372	67 782	70 094	72 519	74 866	77 008	79 182
RAZEM	348 567	347 678	343 598	341 722	340 727	340 466	339 850

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

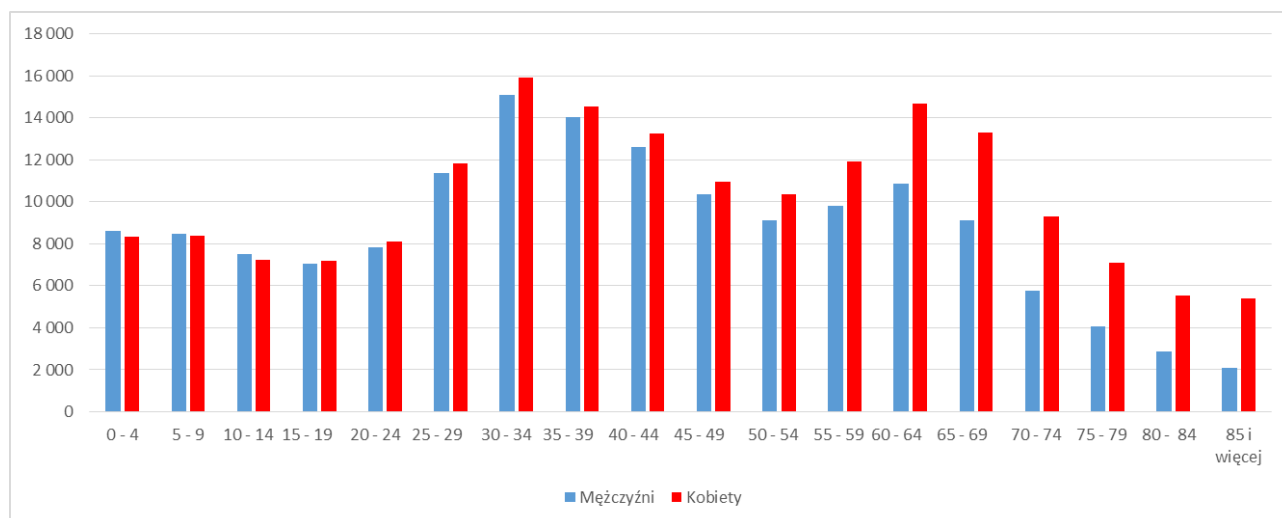
Dane wykazane w Tabeli 1 jednoznacznie wskazują, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”³. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2011 – 2017 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o **13 810 osób**, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o **22 980 osób**.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2017 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

² Przygotowano na podstawie danych za rok 2017. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2018 nie zostały opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

³ Przyjmuje się, że demograficznie „stare” społeczeństwo to takie, w którym odsetek ludzi po 60 roku życia przekroczył 12%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2017 rok

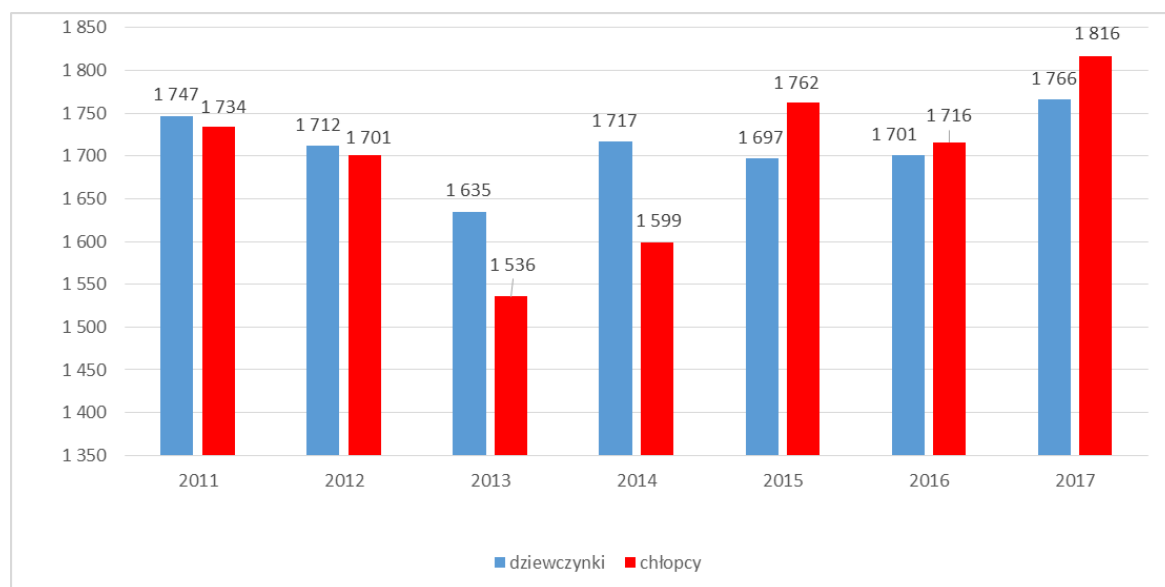

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

W 2017 roku urodziło się **3 582** dzieci, w tym 49,3% stanowiły dziewczynki i 50,7% chłopcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,01 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2011 – 2017 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała wahaniom. W roku 2017 urodziło się o 165 dzieci więcej niż w 2016 roku.

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2011 – 2017

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

Podobne zjawisko zaobserwowano w skali całego kraju, od dwóch lat rodzi się więcej dzieci. W 2016 r. liczba urodzeń w Polsce wyniosła 382 tys. i była większa o 13 tys. niż w roku poprzednim, a w 2017 r. urodziło się ok. 402 tys. dzieci, tj. o kolejne 20 tys. więcej. Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że nadal liczba urodzeń w Polsce jest około 40% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych

podczas ostatniego wyżu demograficznego (np. 1983 r.). Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 30 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1990 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej czyli wielkość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2. W 2017 roku w Mieście Lublin współczynnik dzietności wyniósł 1,35 - co oznacza, że jest niższy o około 0,80 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich siedmiu lat.

Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2011 -2017

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na powyższym wykresie wynika, że w Lublinie w latach 2011 – 2017, występowała przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów. W roku 2013 nastąpiło ich zrównanie, tzn. liczba urodzeń była wyższa od liczby zgonów jedynie o 35. W latach 2014-2016 można zaobserwować wzrost liczby urodzeń (w 2015 roku 201osób więcej urodziło się niż zmarło). Natomiast w roku 2017 Miasto Lublin podobnie do roku 2013 odnotowało niewielki przyrost naturalny, jedynie 44 osoby więcej urodziły się niż zmarły.

Pomimo odnotowywanego dodatniego przyrostu naturalnego paradoksalnie w tym samym czasie obserwowany jest spadek liczby ludności Lublina. Miasto największą populację miało w 1999 roku – według danych GUS 359 154 mieszkańców. W stosunku do roku 2016 ubyło 616 mieszkańców, a w stosunku do roku 1999, kiedy wg danych GUS miasto miało największą populację, aż o 19 304 mieszkańców.

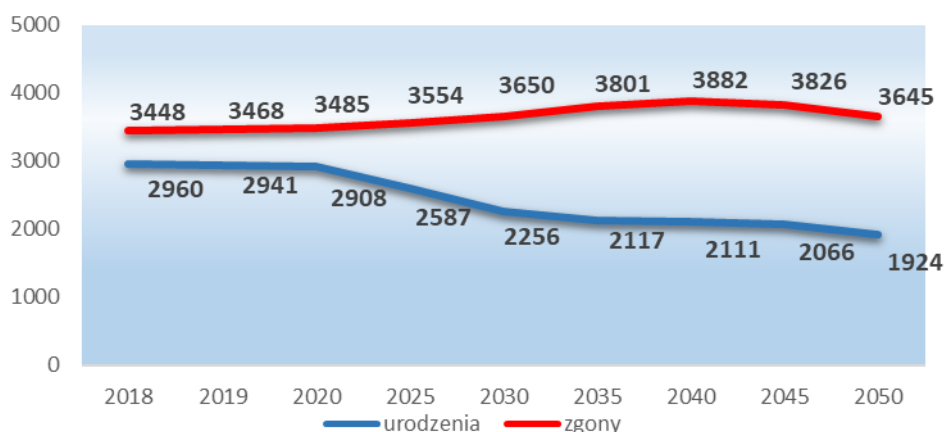
Utrzymująca tendencja spadkowa dotycząca liczby mieszkańców może być spowodowana migracjami wewnętrznymi z powodu m. in.:

- przeprowadzek na tereny podmiejskie,
- wyprowadzek do innych dużych miast, głównie w poszukiwaniu pracy.

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać dalszemu pogłębieniu. Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców, zaś efektem tego procesu jest systematyczne pogłębianie się zjawiska starzenia społeczeństwa. Niepokojącym, może być prognozowany rozdzźwięk między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według Urzędu Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2025 i będzie się pogłębiać, aż do 2050 roku.

Zgodnie z prognozami demograficznymi Urzędu Statystycznego spadek liczby ludności będzie się utrzymywał co najmniej do 2050 roku. Liczba mieszkańców Lublina wynosić ma wówczas 265 480, a zatem spadnie aż o 74 370 osób, tj. o prawie 22% w stosunku do roku 2017.

Wykres 4. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2017 – 2050

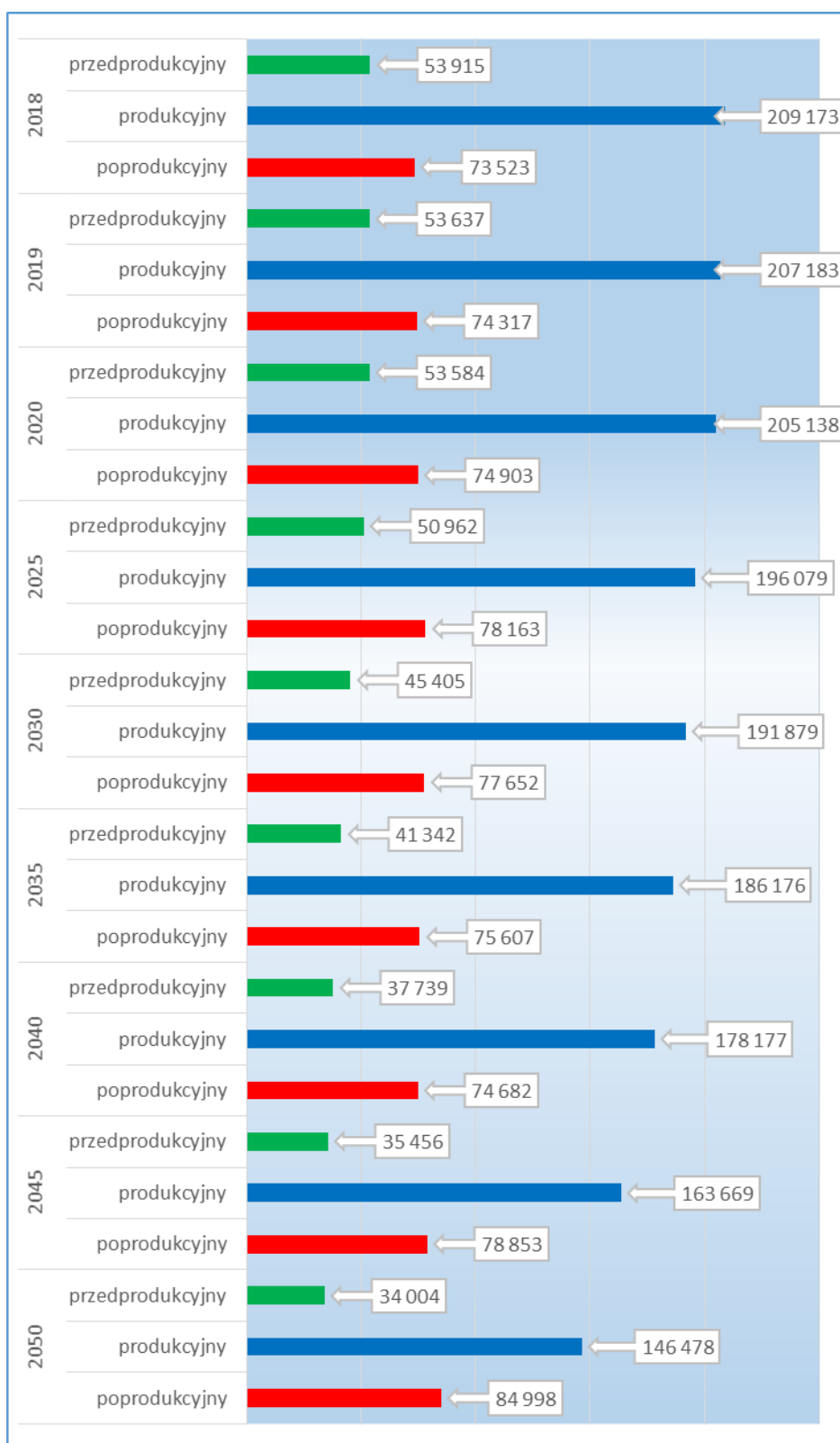
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Dane przedstawione na wykresie 5 pokazują, że w ciągu 32 lat, tj. od roku 2018 do 2050 roku liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się aż o **62 695**. W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o **11 475**. W 2017 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 66,80 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego należy wskazać, że tendencja stopniowego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie się utrzymywać, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosnąć. Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do poziomu 32% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2017 roku poziomu 23%.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

Wykres 5. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2018–2050.

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ⁴

W 2018 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie wahała się między 11 468 (w styczniu 2018 r.) a 9 918 osób (w październiku 2018 r.) i była niższa niż w 2017 roku, gdzie liczba bezrobotnych wahała się w granicach 13 248 – 11 064 osób. Udział osób wykazujących się doświadczeniem zawodowym w liczbie bezrobotnych ogółem nie uległ zmianie w porównaniu do 2017 roku i w 2018 roku nadal wynosił 86,2%. Na koniec grudnia 2018 r. odsetek osób bez stażu pracy wynosił 13,8% i w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego nie uległ zmianie. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2018 r. kobiety stanowiły prawie połowę tj. 49,9% (tj. 5010 kobiet) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2017 r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zwiększył się o 0,7%.

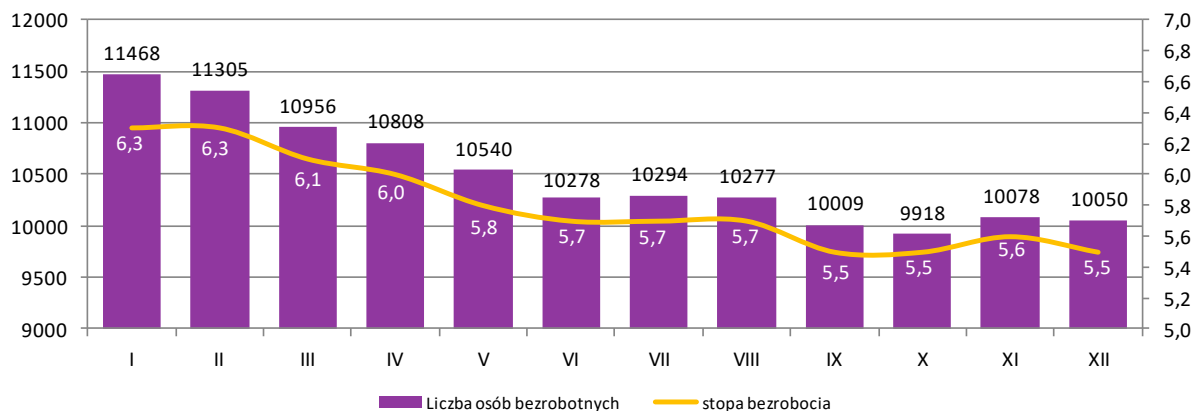
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2018 r.)

Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2018	PROGNOZA	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	12 733	11 164	10 050	11 100	11 100
Bezrobotni długotrwale ogółem	7 667	6 685	5 800	6 000	6 000
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	1 246	1 032	940	1 000	1 000

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

Oceniając sytuację na rynku pracy Miasta Lublin należy zauważyć, iż odnotowano poprawę w stosunku do 2017 roku. W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 10 050 osób oraz 279 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 10 329 osób. W końcu grudnia 2018 r. stopa bezrobocia dla Miasta Lublina kształtowała się na poziomie 5,5%, dla województwa lubelskiego – 8,0%, zaś dla kraju – 5,8%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,7% dla Miasta Lublina, natomiast dla województwa lubelskiego oraz dla kraju zmniejszyła się o 0,8%.

Wykres 6. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-01.

⁴ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

Na przestrzeni 2018 roku zostało zarejestrowanych 13 396 osób bezrobotnych (o 1 269 osób mniej niż w 2017 r.), z czego 2 895 osób rejestrowało się po raz pierwszy i 10 501 bezrobotnych po raz kolejny.

W 2018 r. z ogółu 14 510 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 7 415 osób (51,1% ogółu wyrejestrowanych) podjęło pracę, z tego 6 591 osób pracę niesubsydiowaną i 824 osób pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną, 142 osoby zostały skierowane do prac interwencyjnych, 306 osób podjęło działalność gospodarczą, 156 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, 100 osób w ramach bonu na zasiedlenie, 19 osób w ramach dofinansowania wynagrodzenia po 50 roku życia.

W 2018 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 1 240, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia osiągnęła poziom 363. W okresie sprawozdawczym 76 osób rozpoczęło prace społecznie użyteczne.

Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostały wyłączone 2 533 osoby (tj. 17,5% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu potwierdziło 929 osób, tj. o 48 osób mniej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego wyłączono 246 osób, z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych 70 osób.

Na koniec 2018 r. w MUP zarejestrowanych było 5 800 osób długotrwale bezrobotnych. Długotrwale bezrobotni są osobami w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, a zarazem grupą najbardziej liczną, gdyż stanowią 57,7% ogółu bezrobotnych. W tej grupie na koniec 2018 r. kobiety stanowiły 50,5% (2 927 osób).

Struktura osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe – 26,2% (1 519 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Grupa ta stanowiła 23% ogółu bezrobotnych (czyli 1 334 osoby). Pod koniec 2018 r. najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (666 osób, tj. 11,5%).

Analizując liczbę długotrwale bezrobotnych pod względem wieku można zauważyć, że największy odsetek tej grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata, tj. 28% (1 623 osoby) ogółu długotrwale bezrobotnych. Drugą co do wielkości grupą były osoby z przedziału wiekowego 25-34 lata i stanowiły (24,5%, tj. 1 423 osoby). Następną w kolejności grupą to osoby w wieku 45-54 lata i stanowiły 21,2% ogółu (tj. 1 230 osób). Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych pod względem wieku były osoby młode z przedziału 18-24 lata (3,9%, tj. 225 osób). Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 8,6% (tj. 501 osób) ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Natomiast wśród długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy najliczniejszą grupą były osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 26% (tj. 1 506 osób) ogółu długotrwale bezrobotnych. Drugą w kolejności grupą sklasyfikowaną pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (19,7%, tj. 1 140 osób). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy (2,4%, tj. 139 osób). Na koniec grudnia 2018 r. osoby nie posiadające żadnego

stażu pracy stanowiły 14,3% (tj. 831 osób) i w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. odsetek ten wzrósł o 0,3 punktu procentowego natomiast liczba osób zmniejszyła się o 105 osób.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają największe trudności z ponownym podjęciem zatrudnienia, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na marginalizację, co dodatkowo zmniejsza ich aktywność w poszukiwaniu pracy.

Pomoc udzielana osobom długotrwale bezrobotnym opierała się głównie na nabywaniu przez nich praktycznych umiejętności poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2018 r. staż rozpoczęło 448 osób długotrwale bezrobotnych, prace interwencyjne 36 osób, a do prac społecznie użytecznych skierowano 70 osób. Środki na działalność gospodarczą otrzymało 78 osób długotrwale bezrobotnych. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 40 osób. W szkoleniach organizowanych przez MUP w Lublinie uczestniczyło 121 osób długotrwale bezrobotnych.

W działania, między innymi na rzecz osób długotrwale bezrobotnych, wpisują się również realizowane przez MUP w Lublinie projekty i programy:

1. Program specjalny „Lubelska Kawiarenka Sezonowa”

Celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia 10 osób długotrwale bezrobotnych mieszkańców dzielnicy Śródmieście Miasta Lublin zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

Uczestnicy programu to 10 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie spełniających jednocześnie kryteria: - osoba długotrwale bezrobotna, - osoba zamieszkująca Śródmieście Miasta Lublina, - osoba dla której ustalono II lub III profil pomocy. W pierwszej kolejności do programu zostaną zrekrutowane osoby bezrobotne w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy:
  - poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe,
  - pośrednictwo pracy,
  - szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy: - staże.
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie: świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie zawodowym grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, zwiedzanie pięciu Szlaków turystycznych Lublina, zakup przewodników po Lublinie w formie książkowej.

2. Program specjalny „Aktywne wsparcie”

Celem programu jest aktywizacja zawodowa 20 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie oddalonych od rynku pracy z III profilem pomocy poprzez zastosowanie usług i instrumentów rynku pracy uzupełnionych specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie.

Uczestnicy programu to 20 osób bezrobotnych, dla których ustalono III profil pomocy, posiadające niskie kwalifikacje lub kwalifikacje nieadekwatne w stosunku do potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców. Pierwszeństwo w udziale w programie mają osoby bezrobotne w stosunku do których zastosowane wcześniej usługi i instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy: poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe, pośrednictwo pracy, szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy: staż (3 lub 6 miesięcy), prace interwencyjne.
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie przewidziane w ramach realizacji programu specjalnego w 2018 r.: świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie zawodowym grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, świadczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdu na szkolenie indywidualne, staż.

3. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Lublin (III)”

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś Priorytetowa I Osoby młode ma rynku pracy, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Projekt skierowany jest do osób młodych w wieku 18-29 lat, należących do tzw. kategorii NEET zgodnie z definicją przyjętą w PO WER 2014-2020. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez pracy w Mieście Lublin.

W 2018 r. udział w projekcie rozpoczęło 335 osób, w tym: 108 osób długotrwale bezrobotnych, 13 osób niepełnosprawnych, 89 osób z niskimi kwalifikacjami. W 2018 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania (335 osób), poradnictwo zawodowe (335 osób), pośrednictwo pracy: (175 osób), szkolenia indywidualne (2 osoby), staże (175 osób), środki na podjęcie działalności gospodarczej (108 osób), bony na zasiedlenie (50 osób).

4. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Lublin (IV)”

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś Priorytetowa I Osoby młode ma rynku pracy, Działanie 1.1 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe”, Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt skierowany jest do osób młodych w wieku 18-29 lat, należących do tzw. kategorii NEET zgodnie z definicją przyjętą w PO WER 2014-2020. Celem projektu było

zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez pracy w Mieście Lublin.

W 2018 r. udział w projekcie rozpoczęło 330 osób, w tym: 96 osób długotrwale bezrobotnych, 6 osób niepełnosprawnych, 172 osoby z niskimi kwalifikacjami. W 2018 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania (330 osób), poradnictwo zawodowe (330 osób), pośrednictwo pracy: (143 osoby), szkolenia indywidualne (100 osób), staże (133 osoby), wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy (10 osób), środki na podjęcie działalności gospodarczej (49 osób), bony na zasiedlenie (38 osób).

5. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie (IV)”

Oś priorytetowa IX: Rynek pracy, Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP. Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie. Projekt skierowany jest do osób w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, dla których został ustalony I lub II profil pomocy, należących co najmniej do jednej z następujących grup: kobiety; osoby w wieku 50 lat i więcej; osoby długotrwale bezrobotne; osoby z niepełnosprawnościami; osoby o niskich kwalifikacjach; osoby odchodzące z rolnictwa.

W 2018 r. w projekcie udział rozpoczęło 580 osób, w tym: 57 kobiet, 110 osób w wieku 50 lat i więcej, 392 osoby długotrwale bezrobotne, 30 osób niepełnosprawnych, 315 osób z niskimi kwalifikacjami, 3 osoby odchodzące z rolnictwa.

W 2018 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania 580 osób, poradnictwo zawodowe 580 osób, pośrednictwo pracy 520 osób, szkolenia indywidualne 40 osób, staże 412 osób, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego 65 osób, prace interwencyjne 43 osoby, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej 20 osób.

6. Program Aktywizacja i Integracja

Program realizowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie. Celem programu była integracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie służąca kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznymi zawodowym. Program PAI skierowany był do 13 osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, dla których był ustalony III profil pomocy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

- 1) aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych realizowana w formie prac społecznie użytecznych,
- 2) integracja społeczna osób bezrobotnych realizowana poprzez udział w warsztatach mających na celu wzrost potencjału społeczno-zawodowego zorganizowanych przez organizację pożytku publicznego wyłonioną przez Miejski Urząd Pracy

w Lublinie w otwartym konkursie ofert – „Pod Skrzydłami” Fundacja Ośrodka Terapii i Rozwoju w Świdniku, ul. Kalinowa 2a/35, 21-040 Świdnik.

W okresie sprawozdawczym MUP w Lublinie był organizatorem Targów Pracy 2018, które odbyły się 18 kwietnia 2018 roku w Centrum Targowo – Wystawienniczym Targi Lublin S.A. Organizatorem przedsięwzięcia, jak co roku, był Miejski Urząd Pracy w Lublinie, a współorganizatorami byli: Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Lublinie oraz Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie - Ośrodek Aktywizacji Zawodowej w Lublinie. Honorowy patronat nad Targami Pracy 2018 objęli: Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Lublin i Komendant Wojewódzki OHP w Lublinie oraz Lubelski Kurator Oświaty.

W Targach wzięło udział 155 wystawców, oferujących ponad 1000 różnorodnych miejsc pracy. Celem targów pracy była pomoc pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników, a pracobiorcom w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz wspieranie rozwoju nowych miejsc pracy i stworzenie płaszczyzny wspólnej komunikacji pomiędzy pracodawcami i pracobiorcami. Pracodawcy poprzez bezpośredni kontakt z osobami poszukującymi zatrudnienia oraz możliwość przeprowadzenia rozmów mogli pozyskać odpowiednich kandydatów do pracy już w trakcie trwania przedsięwzięcia. Targi pracy poza znalezieniem kandydatów do pracy są okazją do promowania własnych firm, pozyskania partnerów w biznesie oraz utrwalenia sieci kontaktów z innymi przedsiębiorcami i instytucjami.

W dniu 04.12.2018 roku MUP w Lublinie uczestniczył również w Lubelskich Targach Aktywności Osób Niepełnosprawnych organizowanych przez Prezydenta Miasta Lublin. Celem inicjatywy było promowanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych, zwiększanie świadomości na temat praw, potrzeb i możliwości tej grupy społecznej, a także przełamywanie stereotypowego wizerunku osób niepełnosprawnych jako zależnych i biernych zawodowo. MUP w Lublinie aktywnie uczestniczył w Targach przez wystawienie stoiska, na którym zaprezentowano usługi i instrumenty rynku pracy oraz oferty pracy będące w dyspozycji urzędu przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością.

Ponadto dnia 24 października 2018 roku odbył się Dzień Kariery 2018 pod hasłem – „Nowoczesny piekarz i cukiernik”, którego organizatorami byli: Miejski Urząd Pracy w Lublinie oraz Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego im. Generała Franciszka Kleberga w Lublinie. Honorowy Patronat nad Dniem Kariery 2018 objęli: Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Lublin oraz Lubelski Kurator Oświaty.

Podczas tegorocznego Dnia Kariery swoje stoiska zaprezentowało 17 wystawców, w tym: pracodawcy z branży piekarniczo-cukierniczej, szkoły kształcące w zawodzie piekarz/cukiernik oraz instytucje rynku pracy. Osoby biorące udział w przedsięwzięciu mogły zapoznać się z najnowszymi ofertami pracy, stażami oraz praktykami oferowanymi przez pracodawców oraz instytucje rynku pracy.

Ponadto uczestnicy Dnia Kariery 2018 mieli okazję do wzięcia udziału w interesujących warsztatach: „Ciasteczkowe innowacje i wyroby z marcepana”, „Piekarska kreatywność dla każdego”, oraz „Wykrywanie zafałszowań w żywności”.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2019:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i kontynuacja realizacji projektów partnerskich;
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup defaworyzowanych;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- zorganizowanie Targów Pracy oraz Dnia Kariery;
- uczestniczenie w targach pracy Partnerów;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwie;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;
- prowadzenie działań marketingowych usług MUP w Lublinie;
- organizowanie cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców i Lubelskiego Partnerstwa Publiczno - Społecznego.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in:

- profilowanie pomocy i wsparcie doradcy klienta,
- dobór osób długotrwale bezrobotnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- dobór osób niepełnosprawnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- refundowanie świadczeń integracyjnych;
- realizacja Programu Aktywizacja i Integracja.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki Miasta Lublin na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej wyniosły 488,2 mln zł. Największy procent wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego, tj. 35,52 % ogółu wydatków, które finansowane jest z budżetu państwa.

Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)⁵

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017	2 018	Rok po ocenie	
OGÓŁEM					
OGÓŁEM (działy)	1	400 310 749,95	460 749 411,85	488 174 852,42	481 212 752,00
W tym: w budżecie OPS/PCPR	1.1	316 153 962,48	372 489 093,10	378 957 652,81 ⁶	354 343 826,00
851 - OCHRONA ZDROWIA					
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	2	445 379,83	613 898,84	639 994,33	700 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	2.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	3	5 974 190,89	6 442 134,33	6 669 140,80	6 900 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	3.1	0,00	0,00	0,00	0,00
852 - POMOC SPOŁECZNA					
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	4	16 286 099,89	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4.1	5 012 940,58	0,00	0,00	0,00
85202 - Domy pomocy społecznej	5	33 773 595,16	36 102 347,39	38 582 827,90	41 881 937,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	5.1	8 060 441,89	9 034 164,62	10 276 970,88	10 820 000,00
85203 - Ośrodki Wsparcia	6	12 256 908,53	12 950 122,40	16 565 954,80	38 035 050,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6.1	4 382 208,00	4 447 510,00	5 484 708,00	6 246 960,00
85203 - Ośrodki Wsparcia – ogółem (własne)		5 369 163,18	5 900 529,96	7 901 197,35	28 075 306,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR (własne)	6.2.1	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: do dyspozycji Zespołu Ośrodków Wsparcia (własne)	6.2.2	5 054 647,91	5 861 729,09	6 358 999,68	7 012 617,00

⁵ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2019 rok według uchwały budżetowej (po zmianach) stan na 31.01.2019 r.

⁶ Podana kwota nie zawiera środków finansowych w wysokości 6 800,00 zł przekazanych Bractwu Miłosierdzia im. św. Brata Alberta w Lublinie, na realizację zadania publicznego „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym” w ramach działania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi i partycypacji społecznej. Ww. kwota wydatkowana była w ramach rozdziału 75095 klasyfikacji budżetowej i nie była wykazywana w powyższej tabeli. Po jej uwzględnieniu budżet Ośrodka wynosił 378 964 452,81 zł.

w tym: do dyspozycji SDS Kalina (własne)	6.2.3	1 750 ,00	15 777,68	0,00	0,00
w tym: do dyspozycji Wydziału Inwestycji i Remontów (własne realizowane z udziałem środków europejskich)	6.2.4	311 989,00	22 878,00	1 541 885,68	21 062 189,00
85203 - Ośrodki Wsparcia – ogółem (zewnętrzne)	6.3	6 887 745,35	7 049 592,44	8 664 757,45	9 959 744,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR (zewnętrzne)	6.3.1	4 382 208,00	4 447 510,00	5 484 708,00	6 246 960,00
w tym: do dyspozycji Zespołu Ośrodków Wsparcia (zewnętrzne)	6.3.2	1 948 804,55	2 023 426,57	2 498 512,90	2 922 706,00
w tym: do dyspozycji SDS Kalina (zewnętrzne)	6.3.3	556 732,80	578 655,87	681 536,55	790 078,00
85204 - Rodziny zastępcze	7	8 575 290,30	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	7.1	8 563 284,69	0,00	0,00	0,00
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	8	431 808,75	468 331,53	402 216,48	411 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8,1	398 000,19	381 267,04	377 936,48	411 000,00
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	9	1 728 706,91	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	9.1	1 728 706,91	0,00	0,00	0,00
85211 - Świadczenia wychowawcze	10	130 576 204,64	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10.1	130 289 122,37	0,00	0,00	0,00
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	11	94 281 321,97	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	11.1	93 805 970,99	0,00	0,00	0,00
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	12	1 934 198,87	2 083 166,70	2 156 446,61	910 700,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12.1	1 934 198,87	2 082 894,90	2 155 927,13	910 000,00
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na	13	8 969 762,57	6 196 114,54	4 978 471,93	6 625 000,00

ubezpieczenia emerytalne i rentowe					
w tym: w budżecie OPS / PCPR	13.1	8 948 770,85	6 176 653,39	4 939 563,36	6 580 000,00
85215 - Dodatki mieszkaniowe	14	10 552 514,77	9 577 718,94	8 125 327,16	7 880 193,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85216 - Zasiłki stałe - ogółem (własne i zewnętrzne)	15	11 503 878,70	11 008 318,87	10 573 605,65	7 353 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	15.1	11 432 012,72	10 911 555,31	10 457 754,11	7 233 000,00
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -	16	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS/PCPR	16.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	17	22 107 134,19	24 222 926,01	23 739 703,31	26 162 447,00
w tym: w budżecie OPS/PCPR	17.1	22 107 134,19	24 222 926,01	23 739 703,31	26 162 447,00
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	18	1 689 498,90	1 634 269,57	1 727 680,28	2 354 200,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18.1	782 960,10	685 803,99	721 013,96	784 900,00
W tym wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	19	112 654,42	78 312,89	56 124,81	59 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	19.1	112 654,42	78 312,89	56 124,81	59 000,00
85226 - Ośrodki adopcyjno- opiekuńcze	20	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	21	9 196 806,10	11 468 172,65	12 179 170,69	11 735 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	21.1	9 188 186,50	11 458 197,65	12 163 514,69	11 715 000,00
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	22	0,00	6 063 352,46	4 884 539,41	4 688 686,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	22.1	0,00	6 057 555,86	4 880 484,01	4 683 686,00
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	23	187 819,60	91 310,00	80 331,00	146 900,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	23.1	187 819,60	91 310,00	80 331,00	146 900,00

85232 - Centra Integracji Społecznej	24	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	24.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85233 - Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	25	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	25.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	26	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85295 - Pozostała działalność	27	8 953 433,27	2 954 639,41	4 499 934,95	10 638 308,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	27.1	8 436 101,83	2 580 290,35	3 616 497,28	6 513 945,00
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ					
85305 - Żłobki	28	14 117 439,17	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85306 - Kluby dziecięce	29	270 620,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	29.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85307 - Dzienni opiekunowie	30	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	31	1 129 762,35	1 204 845,89	1 562 720,87	1 579 914,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	31.1	778 560,00	805 730,00	1 097 176,36	0,00
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	32	1 483 431,93	1 546 986,83	1 621 148,77	1 709 340,00
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	32.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	33	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	33.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85324 - Pomoc dla repatriantów	34	102 104,10	204 175,87	155 555,28	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	35	0,00	2 009 736,00	1 221 506,10	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	35.1	0,00	2 009 736,00	1 221 506,10	0,00
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza					
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	36	3 698 190,36	3 028 557,15	2 748 317,13	609 682,00
w tym: w budżecie OPS /	36.1	32 894,00	24 086,00	936,00	1 682,00

PCPR					
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	37	0,00	407 240,00	430 894,00	430 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	37.1	0,00	0,00	0,00	0,00
855 - Rodzina					
85501 - Świadczenie wychowawcze	38		178 120 846,17	173 423 977,87	158 906 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38.1		177 906 323,51	172 986 912,08	158 451 000,00
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	39		98 152 927,00	98 753 051,65	95 828 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	39.1		97 566 461,03	98 109 606,90	95 192 000,00
85503 - Karta Dużej Rodziny	40		53 121,52	18 866,77	70 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40.1		0,00	0,00	0,00
85504 - Wspieranie Rodziny	41		1 585 911,08	12 284 902,64	2 042 871,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1		1 585 911,08	12 238 866,83	2 042 560,00
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	42		16 776 270,48	34 375 365,06	24 523 378,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42.1		0,00	0,00	0,00
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	43		299 780,00	347 000,00	288 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	43.1		0,00	0,00	0,00
85508 - Rodziny zastępcze	44		9 310 567,98	9 483 365,81	9 567 250,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	44.1		9 298 489,33	9 470 651,80	9 560 750,00
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	45		15 875 064,71	15 725 610,32	17 229 400,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	45.1		4 867 337,00	4 726 586,68	4 881 500,00
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o	45				1 269 600,00

ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów - ogółem (własne i zewnętrzne)					
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46.1				1 269 600,00
85595 - Pozostała działalność	46		208 717,18	122 125,85	652 796,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46.1		207 049,68	115 906,85	652 796,00
Pozostałe wydatki OPS / PCPR					
75495 - Pozostała działalność (Przyjazne Patrole)	47	31 748,20	31 199,10	30 899,00	31 200,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	47.1	31 748,20	31 199,10	30 899,00	31 200,00
85195 - Pozostała działalność (wydawanie decyzji o świadczenie zdrowotne)	48	52 900,00	56 641,25	64 200,00	52 900,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48.1	52 900,00	56 641,25	64 200,00	52 900,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Wydziału Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował budżetem w wysokości 378 957 652,81⁷ zł. W jego ramach największy procent wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wprowadzone zostało ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017r. poz.1851), a wydatki na realizację zadania wyniosły ogółem 172 986 912,08 zł, co stanowiło 45,65% ogółu wydatków MOPR.

Wydatki poniesione na realizację zadań z ustawy z dnia z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wyniosły ogółem 98 109 606,90 zł, co stanowiło 25,89% ogółu wydatków MOPR.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 32 521 647,17 zł, stanowiąc 8,58% wydatków MOPR.

W tej kwocie:

- 47,34% stanowiły wydatki na zasiłki 15 397 317,47⁸ zł,

⁷ W kwocie tej uwzględniono: 378 664 844,31 zł wydatków bieżących oraz 292 808,50 wydatków inwestycyjnych. Podana kwota nie zawiera środków finansowych w wysokości 6 800,00 zł przekazanych Bractwu Miłosierdzia im. św. Brata Alberta w Lublinie, na realizację zadania publicznego „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym” w ramach działania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi i partycypacji społecznej, która nie była uwzględniona w powyższej tabeli. Po uwzględnieniu ww. kwoty budżet Ośrodka wynosił 378 964 452,81 zł.

⁸ Podana kwota zawiera wydatki na zasiłki: stałe, celowe (wypłacane przez MOPR i inne JST), okresowe (dotacja i własne), sprawienie pogrzebu oraz zasiłki celowe i okresowe współfinansowane ze środków UE.

- 37,40% stanowiły wydatki na pomoc w zakresie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w kwocie 12 163 514,69 zł,
- 15,01% stanowiły wydatki na pomoc w zakresie dożywiania, które wyniosły 4 880 484,01⁹ zł,
- 0,25% stanowiły wydatki na rzecz cudzoziemców w kwocie 80 331,00 zł.

Koszty utrzymania Ośrodka i jego komórek organizacyjnych w roku sprawozdawczym wyniosły 32 526 279,78¹⁰ zł. i pozostają na poziomie roku ubiegłego.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2018 roku, w ramach budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, stanowiły 4,16% ogółu wydatków i wyniosły 15 761 678,88 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych, osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyniosły 2,50%, tj. łącznie 9 470 651,80 zł.

Natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin stanowiły 1,49% wydatków MOPR i osiągnęły poziom 4 726 586,68 zł.

Na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych wydatkowano 1 097 176,36 zł, co stanowi 0,29% wydatków Ośrodka w 2018 roku.

---

⁹ Podana kwota zawiera: wydatki na program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania ”4 549 689,46 zł, dotację celową na dofinansowanie zadania do realizacji organizacji prowadzącej działalność pożytku publicznego - dystrybucję żywności 150 000 zł, pozostałą pomoc w zakresie dożywiania 155 794,55 zł oraz dotację celową na dofinansowanie zadania zleconego do realizacji organizacji prowadzącej Kuchnię dla Ubogich 25 000.

¹⁰ Podana kwota zawiera utrzymanie MOPR w kwocie 23 739 703 z rozdz. 852019 zł oraz wydatki z rozdziału, 85220, 85295, 85395, 85501,85502, 85504.

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA¹¹

Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	PROGNOZA		
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA						
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	9 247	9 227	8 901	8 834	8 858
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	459	501	442	500	550
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	1 041	1 095	1 132	1 197	1 262
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	111	117	47	50	50
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	84	105	83	100	150
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	38	47	56	62	68
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	1 644	1 902	2 396	2 550	2 800
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	509	700	374	400	400
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	90	92	92	92	93
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	9 722	9 780	9 780	9 876	10 076
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	0	0	0	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	40	49	49	49	49
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")						
Przyszkolne	14	40	49	49	49	49
Pozaszkolne	15	0	0	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	16	17	21	25	25	25
Liczba hospicjów	17	2	2	2	2	2
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	18	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Miasta Lublin

Mieszkania w zasobie gminy

W 2018 roku w dyspozycji Miasta Lublin pozostawało 8 901 mieszkań komunalnych, w tym 1 132 mieszkania socjalne.

¹¹ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydziały Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin.

W roku 2018 przyjęto 442 wnioski o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy. Liczba osób oczekujących na przyznanie mieszkania socjalnego spadła ze 117 w roku 2017 do 47 osób w roku oceny.

Żłobki

W rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Lublin na koniec grudnia 2018 r. zarejestrowanych było 56 podmiotów dysponujących 2 396 miejscami.

W 2018 roku odnotowano wzrost liczby miejsc w placówkach o 494 co stanowi prawie 26% w odniesieniu do roku 2017. Z informacji uzyskanych z publicznych i niepublicznych żłobków oraz niepublicznych klubów dziecięcych wynika, że w roku 2018 zabrakło miejsc dla 374 dzieci. W związku ze znacznym wzrostem liczby miejsc w żłobkach w 2018 roku, spadła o ponad 46% liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w żłobku w odniesieniu do roku 2017, kiedy zabrakło miejsc dla 700 dzieci.

W latach 2019 - 2020 roku planowane jest oddanie do użytku kolejnych 12 placówek, po 6 w każdym roku. Działania te łącznie zwiększą ilość miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 o 404 (154 w roku 2019 i 250 w roku 2020). Realizacja powyższych zamierzeń przyczyni się do lepszego zaspokojenia potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Przedszkola

W Mieście Lublin w 2018 roku funkcjonowały 92 przedszkola, dysponujące 9 780 miejscami. Dane te pozostają na poziomie roku ubiegłego. W roku 2019 nie planuje się nowych inwestycji. Powstanie nowego przedszkola zaplanowane jest na 2020 rok. W związku z powyższym baza dydaktyczna w placówkach przedszkolnych powiększy się o 296 miejsc w stosunku do roku 2018. Należy podkreślić, iż zasoby Miasta Lublin w zakresie zaspokajania potrzeby opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym są wystarczające, gdyż nie odnotowano żadnego dziecka, dla którego zabrakło miejsca w przedszkolu (wg złożonych wniosków).

V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **1 355 osób**¹². W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie zatrudnionych było 531 osób, w Domach Pomocy Społecznej – 502 osoby, a w ośrodkach wsparcia 273 osoby.

Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin w 2018 roku

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	531	39,19
Filie Ośrodka	241	17,79
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	502	37,05
OŚRODKI WSPARCIA	273	20,15
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	49	3,62

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania MRPiPS – 03 za 2018 rok oraz danych własnych

Kadrę pomocy społecznej w MOPR realizującą zadania w ramach ustawy o pomocy społecznej tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m. in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). W 2018 roku zatrudnionych było 179 pracowników socjalnych, co stanowiło 33,71% ogółu pracowników jednostki. Wśród nich 171 osób świadczyło pracę socjalną w środowisku, przeprowadzało rodzinne wywiady środowiskowe i zgodnie z art.121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało comiesięczny dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł.

Należy nadmienić, że 171 osób pracujących w terenie zatrudnionych było w ramach 166 etatów (do liczby osób zatrudnionych wliczone były również osoby wykonujące pracę na umowę na zastępstwo).

Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI						
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	522	527	531	531	531
KADRA KIEROWNICZA						
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	4	4	5	5	5
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)						
Wykształcenie wyższe	3	4	4	5	5	5
Specjalizacja z organizacji pomocy	4	4	4	5	5	5

¹² Dane na podstawie sprawozdania MRPiPS – 03 za 2018 rok oraz danych własnych.

społecznej						
PRACOWNICY SOCJALNI						
Ogółem	5	190	180	178	178	178
W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	0	0	0	0	0
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)						
Wykształcenie wyższe	7	138	134	124	124	124
Wykształcenie średnie	8	52	46	54	54	54
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	31	32	32	32	32
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	25	26	28	28	28
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	15	17	18	18	18
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	12	328	347	353	353	353
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)						
Wykształcenie wyższe	13	277	297	304	304	304
Wykształcenie średnie	14	50	48	46	46	46
Inne	15	1	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła **329 425 osób** (w tym: 321 619 osób zameldowanych na pobyt stały oraz 7 806 osób zameldowanych na pobyt czasowy, wg stanu na dzień 31 XII 2018 r.). Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 165 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 4 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 72,88% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 10,17% posiada wykształcenie wyższe zawodowe.

Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Wolontariusze	1	72	42	20	25	26
Staże	2	19	20	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne MOPR

VI. POMOC ŚRODOWISKOWA

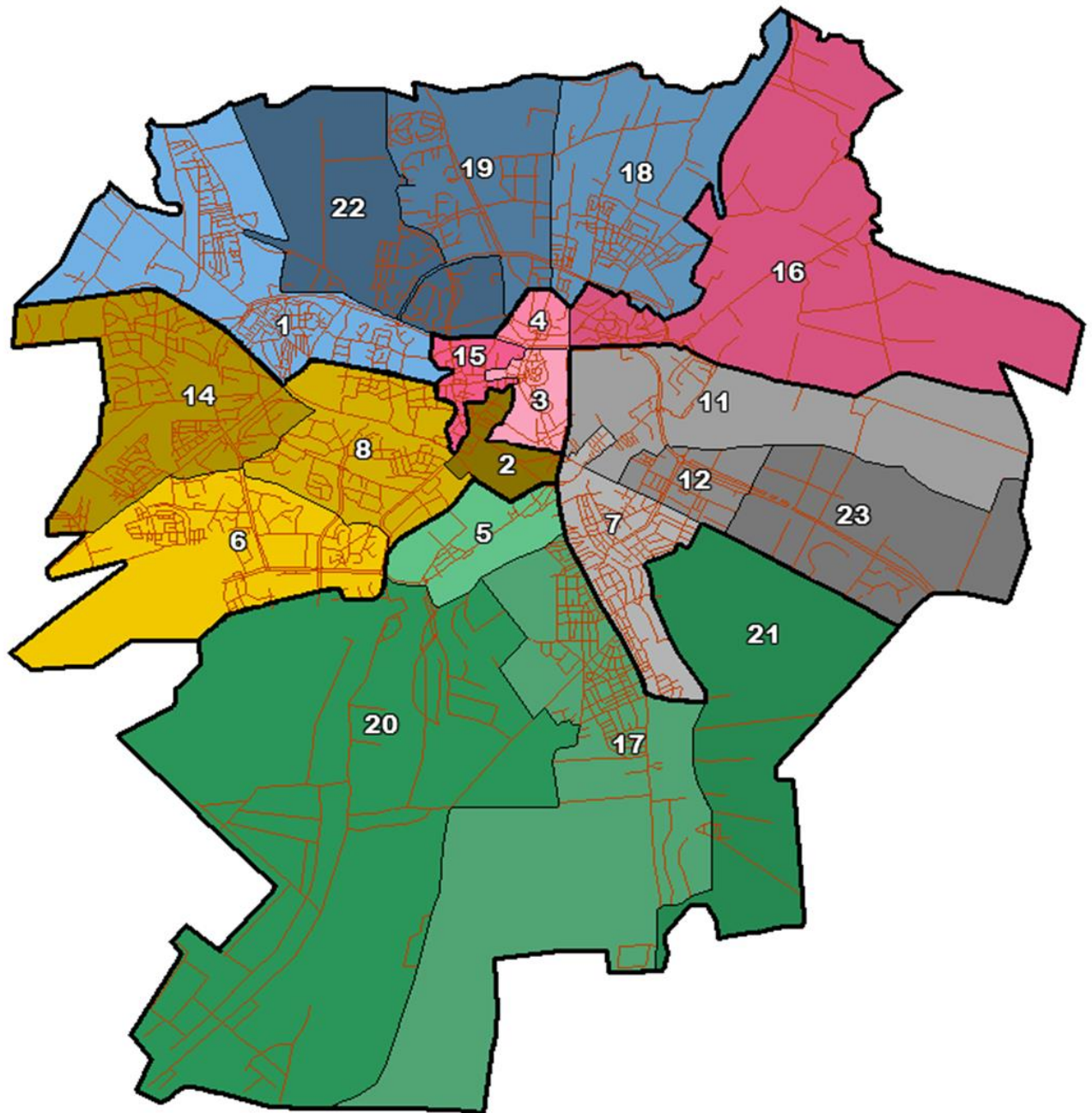
1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników Wydziału pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2018 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji pracy socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

W Dziale ds. pomocy środowiskowej funkcjonuje Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2018 roku

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 3 - Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 15 - Narutowicza 74a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 16 - Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja pracy socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 11 - Hutnicza 1a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja pracy socjalnej Nr 2 - Głęboka 8A
- Sekcja pracy socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja pracy socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja pracy socjalnej Nr 14 - Zana 38 (piętro III)

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja pracy socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2b
- Sekcja pracy socjalnej Nr 19 - Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja pracy socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja pracy socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja pracy socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

2. Korzystający z pomocy społecznej

W 2018 roku w ramach ustawy o pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2018 roku udzielił pomocy ogółem **17 451** osób, (co stanowi 5,3% mieszkańców miasta Lublin¹³) z 9 638 rodzin.

Spośród 9 638 rodzin jakie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie objął pomocą 61,4% stanowiły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 23,5% stanowiły rodziny z dziećmi, a 15,15% pozostałe rodziny.

W roku 2018 z pomocy Ośrodka korzystało 5 914 rodzin stanowiących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Ich liczba wzrosła o 295, w stosunku do roku 2017, kiedy takich rodzin było 5 619.

W roku 2018 odnotowano blisko 9% spadek liczby rodzin z dziećmi objętych wsparciem. Z 2 479 odnotowanych w roku 2017 pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2018 pozostawało 215 rodzin mniej.

2 264 to rodziny wychowujące dzieci, w tym:

- 961 rodziny wychowujące jedno dziecko,
- 776 rodzin wychowujących dwoje dzieci,
- 527 rodzin wychowujących troje i więcej dzieci.

Wśród rodzin z dziećmi 1 052 to rodziny niepełne (215 rodzin niepełnych wychowywało troje i więcej dzieci).

Liczną grupę społeczną wśród klientów Ośrodka stanowili emeryci i renciści. Spośród 9 638 rodzin objętych pomocą emeryci i renciści tworzyli 3 137 rodzin, z czego 2 227 znajdowało się w grupie osób stanowiących jednoosobowe gospodarstwo domowe. Liczba rodzin emerytów i rencistów wśród wszystkich rodzin objętych pomocą stanowiła w 2018 roku 33%.

W 2018 roku decyzją przyznano świadczenia 8 357 osobom z 7 008 rodzin. Łączna liczba osób w tych rodzinach to 11 828. Jest to o 1 508 osób mniej niż w 2017 roku.

Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2016	Rok 2017			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA					
Liczba osób	1	19 998	17 870	17 451	17 451
Liczba rodzin	2	9 993	9 478	8 357	8 357
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	2	11 673	9 865	8 357	8 357

¹³ Dane dotyczą pomocy z zakresu zadań własnych i zleconych gminie, zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanej przez powiat, zadań realizowanych na podstawie porozumień i umów. Liczba mieszkańców wg Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin wynosi **329 425** osób (321 619 osób zameldowanych na stałe oraz 7 806 osób posiadających meldunek czasowy - stan na dzień 31 XII 2018r.) i **jest mniejsza o 702** osoby w stosunku do 2017 roku, kiedy wynosiła 330 127 osób.

W tym: osoby długotrwale korzystające	3	5 943	5 775	4 481	4 481
Wiek 0-17	4	3 620	2 279	1 195	1 195
Wiek produkcyjny	5	6 268	5 127	4 301	4 301
Wiek poprodukcyjny	6	1 785	2 459	2 861	2 861
Liczba rodzin	7	8 309	7 573	7 008	7 008
Liczba osób w rodzinach	8	16 403	13 759	11 828	11 828
w tym: KOBIECY (z wierszy 2-6)					
Ogółem	9	6 062	5 335	4 511	4 511
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	3 281	3 148	2 390	2 390
Wiek 0-17	11	1 773	1 133	608	608
Wiek 18-59	12	2 917	2 442	2 068	2 068
Wiek 60 lat i więcej	13	1 372	1 760	1 835	1 835
w tym: MĘŻCZYŹNI (z wierszy 2-6)					
Ogółem	14	5 611	4 530	3 846	3 846
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	2 662	2 627	2 091	2 091
Wiek 0-17	16	1 847	1 146	587	587
Wiek 18-64	17	3 351	2 685	2 233	2 233
Wiek 65 lat i więcej	18	413	699	1 026	1 026
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	19	6 566	5 904	5 266	5 266
Liczba rodzin	20	6 488	5 821	5 186	5 186
Liczba osób w rodzinach	21	13 111	10 848	9 358	9 358
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	22	6 211	4 985	3 921	3 921
Liczba rodzin	23	4 433	3 788	3 270	3 270
Liczba osób w rodzinach	24	10 698	8 166	6 089	6 089
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY					
Liczba osób ogółem	25	9 247	8 057	7 724	7 724
Liczba rodzin	26	9 137	8 038	7 594	7 594
Liczba osób w rodzinach	27	18 038	14 604	12 817	12 817

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS - 03 oraz dane własne MOPR

3. Powody przyznania pomocy

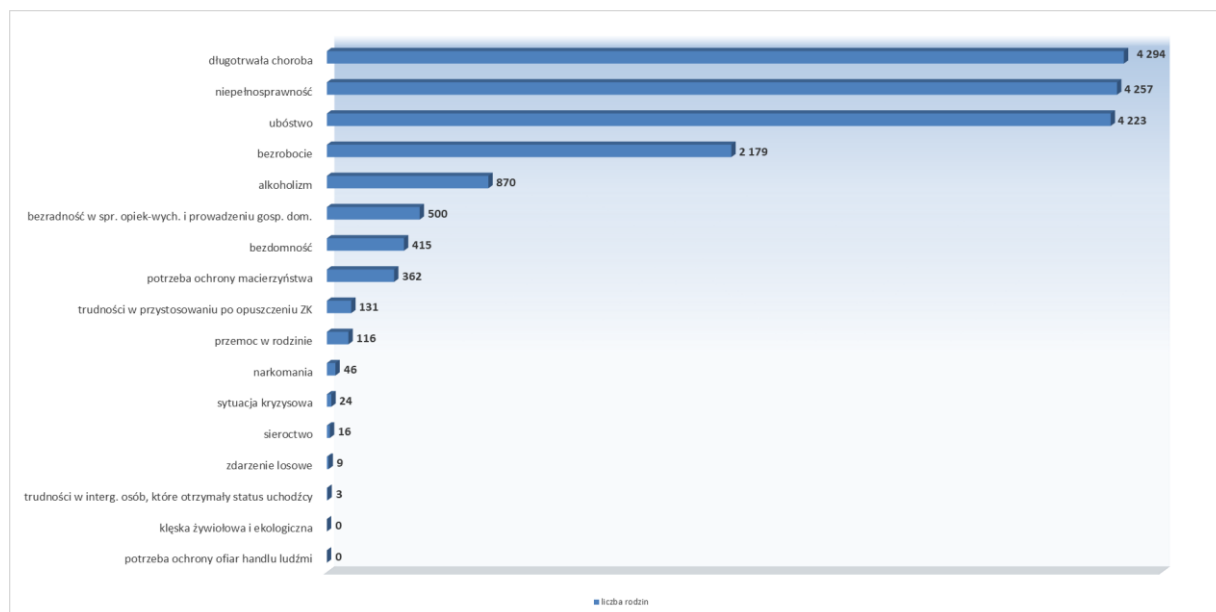
Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia 16 powodów będących podstawą udzielenia pomocy. Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2018 roku przedstawiono na wykresie nr 6. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest długotrwała i ciężka choroba. Pomoc z tego tytułu otrzymały 4 294 rodziny (liczące 6 482 osoby). Problem długotrwałej choroby dotyczy 44,55% liczby rodzin objętych pomocą.

Drugim problemem pod względem częstotliwości występowania jest niepełnosprawność, dotykająca 4 257 rodzin (44,17%), trzecim ubóstwo, które stało się przesłanką do korzystania z pomocy przez 4 223 rodziny. W przypadku problemu ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Na kolejnych miejscach notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 2 179 rodzin, alkoholizmu w 870 rodzinach oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 500 rodzinach.

Wykres 7. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według częstotliwości występowania w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS - 03

Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 22,61% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia pracy.

Osoby wykształcone a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2018 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 870, utrzymuje się na poziomie roku ubiegłego i stanowi 9,03% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosi 1 219. W ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się jednakże znacznie większa liczba osób. Poza osobami u których zdiagnozowano chorobę alkoholową, wiele osób nie widzi problemu i nie wyraża chęci podjęcia leczenia pomimo, że spożywa alkohol ryzykownie.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2016	Rok 2017			
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA					
UBÓSTWO					
Liczba rodzin	28	5 198	4 740	4 223	4 223
Liczba osób w rodzinach	29	9 804	8 364	7 031	7 031
BEZROBOCIE					
Liczba rodzin	30	3 186	2 678	2 179	2 179
Liczba osób w rodzinach	31	7 443	6 167	4 975	4 975
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
Liczba rodzin	32	4 518	4 348	4 257	4 257
Liczba osób w rodzinach	33	7 223	6 798	6 635	6 635
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
Liczba rodzin	34	4 156	4 405	4 294	4 294
Liczba osób w rodzinach	35	7 134	6 906	6 482	6 482
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH					
Liczba rodzin	36	957	697	500	500
Liczba osób w rodzinach	37	3 061	2 311	1 705	1 705
ALKOHOLIZM					
Liczba rodzin	38	959	892	870	870
Liczba osób w rodzinach	39	1 407	1 308	1 219	1 219
NARKOMANIA					
Liczba rodzin	40	40	48	46	46
Liczba osób w rodzinach	41	63	79	68	68
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA					

Liczba rodzin	42	516	430	362	362
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ					
Liczba rodzin	43	252	209	176	176
BEZDOMNOŚĆ					
Liczba rodzin	44	361	372	415	415
Liczba osób w rodzinach	45	389	402	451	451
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO					
Liczba rodzin	46	165	139	131	131
Liczba osób w rodzinach	47	276	220	182	182
ZDARZENIA LOSOWE					
Liczba rodzin	48	16	52	9	9
Liczba osób w rodzinach	49	25	102	16	16
KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE					
Liczba osób	50	0	0	0	0
SIEROCTWO					
Liczba rodzin	51	31	21	21	21
Liczba osób w rodzinach	52	121	70	70	70
PRZEMOC W RODZINIE					
Liczba rodzin	53	164	100	116	116
Liczba osób w rodzinach	54	521	327	374	374
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI					
Liczba rodzin	55	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRPiPS - 03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Ze świadczeń pomocy społecznej, przyznanych decyzją administracyjną w 2018 roku skorzystało 8 357¹⁴ osób (z 7 008 rodzin), w tym: w ramach zadań własnych świadczenia przyznano 8 286 osobom, a w ramach zadań zleconych 124.

Tabela 10. Formy udzielanej pomocy¹⁵

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ¹⁶	
	Rok 2016	Rok 2017			
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 196	2 157	2 178	2 036
Liczba świadczeń	2	22 351	21 683	20 417	20 313
Kwota świadczeń w złotych	3	11 557 996	11 284 338	10 855 409	11 661 737
W tym: (wiersze 4-6)					
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 916	1 912	1 944	1 810
Liczba świadczeń	5	19 712	19 289	18 322	18 251
Kwota świadczeń w złotych	6	10 768 529	10 560 642	10 221 607	10 953 250
W tym: (wiersze 7-9)					
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie					

¹⁴ Łączna liczba osób objętych pomocą w ramach zadań własnych i zleconych nie jest sumą matematyczną, ponieważ 53 osoby korzystało jednocześnie z obu rodzajów świadczeń.

¹⁵ Tabela sporządzona zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS-03, w związku z tym liczba świadczeń i kwoty świadczeń wynikają z wydanych decyzji i „nie uwzględniają sytuacji gdy dane świadczenie z różnych przyczyn nie zostało wypłacone [...]” (objaśnienia do sprawozdania str. 3). W związku z powyższym wykazane wartości świadczeń i ich liczba nie jest tożsama z realizacją wydatków za dany rok.

¹⁶ Dane na podstawie planu budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie na 2019 rok

Liczba osób	7	301	278	266	236
Liczba świadczeń	8	2 639	2 394	2 095	2 062
Kwota świadczeń w złotych	9	789 467	723 696	633 802	708 487
ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	3 510	3 242	2 787	2 938
Liczba świadczeń	11	19 428	17 862	14 644	16 080
Kwota świadczeń w złotych	12	5 810 225	4 881 605	3 914 761	4 687 983
W tym: (wiersze 13-24)					
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	2 515	2 047	1 608	1 639
Liczba świadczeń	14	12 616	10 064	7 249	7 492
Kwota świadczeń w złotych	15	4 149 709	3 294 424	2 458 512	2 964 946
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	548	609	603	669
Liczba świadczeń	17	1 915	2 171	2 120	2 533
Kwota świadczeń w złotych	18	502 351	572 739	542 553	701 101
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	661	790	744	784
Liczba świadczeń	20	3 193	4 203	3 998	4 790
Kwota świadczeń w złotych	21	633 449	594 733	539 677	560 518
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					
Liczba osób	22	1	11	14	8
Liczba świadczeń	23	2	31	69	28
Kwota świadczeń w złotych	24	481	9 788	22 119	9 952
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b					
Liczba osób	25	0	0	0	0
Liczba świadczeń	26	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	27	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓLEM					
Liczba osób	28	5 638	4 895	4 345	4 966
Kwota świadczeń w złotych	29	5 203 462	4 384 472	4 012 743	4 016 526
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZYNY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"					
Liczba osób	30	5 128	4 474	3 992	x
Liczba świadczeń	31	20 019	15 931	15 629	x
Kwota świadczeń w złotych	32	3 027 853	3 335 279	3 066 327	x
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZYNY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"					
Liczba osób	33	x	x	x	4 028
Liczba świadczeń	34	x	x	x	13 978
Kwota świadczeń w złotych	35	x	x	x	2 886
ZASIŁKI CELOWE PRYZYNY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2					
Liczba osób	36	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	37	0	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSIŁEK OGÓLEM					
Liczba osób	38	4 321	3 064	1 763	1 660
Liczba świadczeń	39	557 425	381 043	226 863	219 785
Kwota świadczeń w złotych	40	3 258 779	2 371 841	1 468 215	1 766 734
W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	41	3 574	2 369	1 217	1 090
Liczba świadczeń	42	406 169	247 789	115 565	159 725
Kwota świadczeń w złotych	43	1 850 905	1 121 911	448 385	673 966
W tym: (z wierszy 38-40) POSIŁEK					

- świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"					
Liczba osób	44	4 166	2 886	1 709	x
Liczba świadczeń	45	527 893	356 553	215 683	x
Kwota świadczeń w złotych	46	3 076 026	2 205 046	1 369 326	x
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	47	3 462	2 265	1 208	x
Liczba świadczeń	48	388 599	235 108	114 755	x
Kwota świadczeń w złotych	49	1 778 601	1 065 285	445 007	x
W tym: (z wierszy 38-40) POSIŁEK					
- świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"					
Liczba osób	50	x	x	x	1 488
Liczba świadczeń	51	x	x	x	259 126
Kwota świadczeń w złotych	52	x	x	x	1 625 691
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	53	x	x	x	1 078
Liczba świadczeń	54	x	x	x	157 824
Kwota świadczeń w złotych	55	x	x	x	658 873
SCHRONIENIE					
Liczba osób	56	179	172	184	brak danych
Liczba świadczeń	57	36 658	28 601	26 725	brak danych
Kwota świadczeń w złotych	58	1 086 322	858 757	873 504	brak danych
UBRANIE					
Liczba osób	59	0	0	0	0
Liczba świadczeń	60	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	61	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	62	45	67	62	76
Liczba świadczeń	63	45	67	62	76
Kwota świadczeń w złotych	64	112 280	179 026	157 736	216 865

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRPiPS-03 i danych własnych

W stosunku do roku 2017, odnotowano znaczny spadek osób i rodzin, którym przyznano świadczenia.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę pomocy przyznano 4 345 osobom. Z tej formy pomocy skorzystało ogółem 51,99% odbiorców świadczeń. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych. Wyniosła 2 787 i była niższa o 455 osób w stosunku do 2017 roku. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 1 608 osób i kolejno, osoby dotknięte niepełnosprawnością – 744 i długotrwałą chorobą – 603 oraz 14 osób z powodu możliwości otrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła **267,33 zł**. Średni okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 5,25 miesiąca w roku.

W 2018 roku nastąpił nieznaczny wzrost liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych, o 21 osób w stosunku do 2017 roku. Zasiłki te przyznano 2 178 osobom, przy czym 1 944 świadczeniobiorców z tej grupy stanowiły osoby samotnie gospodarujące. Klienci

korzystający z zasiłków stałych stanowili 26,06% ogółu świadczeniobiorców. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła 531,68 zł miesięcznie. Świadczeniobiorcy zasiłków stałych otrzymywali świadczenie średnio przez 9,37 miesięcy w roku. W przypadku 2 011 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2018 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne w łącznej kwocie 889 550,00 zł.

Kolejną znaczącą grupę stanowią świadczeniobiorcy usług opiekuńczych¹⁷ i specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi udzielane są osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 631 osób, w tym: usługi opiekuńcze: 1 590, specjalistyczne usługi opiekuńcze: 95. W 54 przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. Świadczeniobiorcy usług opiekuńczych zostali w 2018 roku objęci średniomiesięcznie ponad 34 godzinami usług, co w skali roku stanowi ponad 412 godzin.

Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2016-2018.¹⁸

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)					
2016	123	35 292	670 548	286,93	19,00
2017	117	28 707	545 433	245,36	19,00
2018	118	28 761	661 503	243,73	23,00
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne)					
2016	1 530	711 090,5	8 517 638,50	464,77	11,98
2017	1 545	656 032	10 894 127,25	424,62	16,56
2018	1 631	672 979	11 479 518,50	412,62	17,75
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze					
2016	119	31 550,5	467 845,50	265,13	14,83
2017	103	27 354,50	492 381	265,58	18,10
2018	95	25 917	479 464,50	272,81	18,50

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby

¹⁷ Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia takich jak środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, dzienne domy pomocy. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

¹⁸ Na podstawie realizacji wydatkowej.

ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 95 osób. Klientom usług specjalistycznych w 2018 roku przyznano decyzją średniomiesięcznie ponad 22 godziny usług, a średniorocznie ponad 272.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceniobiorcy pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno-obługowych i koszty rzeczowe).

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze.

Mając na uwadze dbałość o jakość realizowanego zadania, wykwalifikowaną kadrę osób świadczących pracę, wzrost kosztów utrzymania, a także sygnalizowane przez podmioty świadczące usługi, potrzeby w zakresie wynagrodzenia opiekunów od dnia 1 stycznia 2018 r., zgodnie z Obwieszczeniem nr 12/XLI/2018 Rady Miasta Lublin z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 1495), zmianie uległa wysokość stawki za usługi opiekuńcze z kwoty 16,50 zł na kwotę 17,00 zł, za specjalistyczne usługi opiekuńcze z kwoty 18,00 zł na 18,50 zł. Zmianie uległa także stawka za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 19,00 zł na kwotę 23,00 zł.

Nadmienić należy, iż zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2017 r. poz. 847) o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 września 2018 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2019 r. (D. U. 2018 r. poz. 1794) minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 14,70 zł.

W związku z powyższym w budżecie na rok 2019 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie założył wzrost stawki za jedną godzinę usług opiekuńczych:

- usługi opiekuńcze – z kwoty 17,00 zł na kwotę 18,00 zł za jedną godzinę usług,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – z kwoty 18,50 zł na kwotę 19,50 zł za jedną godzinę usług.

Powyższe zostało uregulowane aktem prawa miejscowego, tj. uchwałą nr 1269/XLIX/2018 Rady Miasta Lublin z dnia 25 października 2018 roku zmieniającą uchwałę nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób

z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2019 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 11 000 000,00 zł. W roku 2019 zaplanowano liczbę godzin świadczonych usług na poziomie 609 143 godzin usług, w tym: 585 533 godzin usług opiekuńczych i 23 610 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych.

Mając na uwadze zabezpieczenie dostępności do usług społecznych użyteczności publicznej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie od dnia 01.09.2018 r. rozpoczął realizację projektu „Bank usług środowiskowych” - Działanie 11.2 - Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020. Projekt jest realizowany na podstawie umowy o dofinansowanie projektu z dnia 29 czerwca 2018 r. nr 97/RPLU.11.02.00-06-0016/18-00. Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu to 31.10.2020 r. Wartość projektu ogółem: 5 811 267,00 zł, w tym dofinansowanie: 5 520 703,65 zł.

Celem głównym projektu „Bank usług środowiskowych” jest wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej, w szczególności w formach zdeinstytucjonalizowanych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie oraz integracja społeczna **290 osób** wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Mieście Lublin.

W 2018 r. projektem „Bank usług środowiskowych”, objęto łącznie 178 osób, które skorzystały z:

- usług opiekuńczych nocnych - 40 osobom udzielono 4 289 godzin usług,
- usług opiekuńczych uzupełniających – 108 osobom udzielono 12 720 godzin usług,
- usługi asystenta osoby niepełnosprawnej - 30 osobom udzielono 1 197 godzin usług.

Rekomendacje:

- Kontynuowanie udzielania świadczeń z pomocy społecznej
- Ze względu na strukturę demograficzną Miasta Lublin, tendencję wzrostową osób w wieku emerytalnym oraz zapisy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2015 r. poz. 2008) nadanym ustawą z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1265) należy spodziewać się, wzrostu liczby osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.
- Kontynuacja projektu „Bank usług środowiskowych” dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

5. Prace społecznie użyteczne i inne działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia.

W ramach zadań Wydziału pomocy środowiskowej realizowane były działania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie, m. in. z powodu bezrobocia. W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane z koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie Miasta Lublin.

W ramach realizowanych działań, Dział ds. pomocy środowiskowej prowadził współpracę z 17 podmiotami (m.in. Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie, domami pomocy społecznej, ośrodkami wsparcia, warsztatem terapii zajęciowej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz organizacjami pozarządowymi).

Prace społecznie użyteczne kierowane były w 2018 roku do 58 osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej (w tym do 5 osób bezrobotnych, spełniających przesłanki do udziału w niniejszej inicjatywie w ramach porozumienia zawartego pomiędzy MOPR, ZNK oraz MUP, jak również 10 uczestników Programu Aktywizacja i Integracja oraz 10 uczestników Programu Aktywizacja i Integracja w ramach projektu „Sami dla siebie”).

Faktycznie na realizację prac społecznie użytecznych w 2018 roku zaangażowano kwotę 47 432,76 zł, będącą w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Łącznie w 2018 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano 82 osoby (w tym 15 osób w ramach Programu Aktywizacja i Integracja dla których ustalony był profil pomocy III, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujących kontrakt socjalny). Do uczestników PAI skierowano:

- aktywizację zawodową osób bezrobotnych realizowaną w formie prac społecznie użytecznych,
- integrację społeczną osób bezrobotnych realizowaną poprzez udział w warsztatach kompetencji społecznych i osobistych mających na celu wzrost potencjału społeczno-zawodowego.

Ogólna liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie-użytecznych jest wyższa od zaplanowanej na 2018 r., albowiem spośród wszystkich osób skierowanych 23 przerwało prace społecznie użyteczne, odmówiło ich wykonywania lub podjęło zatrudnienie, a na ich miejsce skierowane zostały kolejne.

Wykorzystanie instrumentu aktywizacji w postaci prac społecznie użytecznych stworzyło osobom bezrobotnym, które przez wiele lat były nieaktywne zawodowo i nie pozostawały w stosunku pracy – szansę czynnego udziału w rynku pracy. Ich celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) oraz korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Ponadto w celu wzrostu integracji społecznej oraz poprawy do rynku pracy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie obejmie wsparciem 200 osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach projektu pn. „Sami dla siebie”, Oś priorytetowa 11 Włącznie społeczne, Działanie 11.1 Aktywne Włączenie. Projekt realizowany jest ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 w okresie od marca 2018 roku do lutego 2020. Koszty projektu ogółem wynoszą 1 460 463,36 zł, w tym: wkład własny: 1 241 393,85. Uczestnicy projektu to osoby

w wieku 15-64 lata, korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w szczególności osoby pozostające bez zatrudnienia, bezrobotne – należące do III grupy osób sprofilowanych jako oddalone od rynku pracy, o niskich kwalifikacjach, niepełnosprawne.

W ramach projektu do realizacji zaplanowano trening motywacyjno-wprowadzający, podczas którego specjaliści stymulować będą uczestnika do aktywnego udziału w całym projekcie i samorozwoju, - warsztaty aktywizacji zawodowej, kursy o charakterze zawodowym lub edukacyjnym, pośrednictwo pracy i staże zawodowe. Osoby bezrobotne należące do III grupy osób sprofilowanych jako oddalone od rynku pracy w ramach porozumienia pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, a Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie wezmą udział w programie aktywizacji i integracji (PAI).

W 2018 roku zrealizowano:

- zgodnie z założeniami projektu zrekrutowano 100 osób, w tym 58 kobiet i 42 mężczyzn, z czego 48 osób jest osobami niepełnosprawnymi (21 kobiet i 27 mężczyzn) - Uczestników. Wśród zrekrutowanych uczestników 68 osób korzysta ze wsparcia w ramach POPŻ, natomiast 86 osób jest osobami doświadczającymi wielokrotnego wykluczenia społecznego. Dla każdego Uczestnika pracownicy socjalni Ośrodka sporządzili indywidualną diagnozę potrzeb – część społeczna oraz z każdą z osób, w związku z udziałem w projekcie zawarto kontrakt socjalny. Część zawodową indywidualnej diagnozy potrzeb dla 65 nieaktywnych zawodowo, niezarejestrowanych w MUP Uczestników projektu sporządzili doradcy zawodowi zatrudnieni w ramach projektu na umowę zlecenie. Natomiast dla 35 osób bezrobotnych, zarejestrowanych w MUP, na podstawie zawartego w dniu 28 czerwca 2017 roku Porozumienia o współpracy przy realizacji zadań merytorycznych realizowanym przez MOPR projekcie „Sami dla siebie”, opracowali doradcy zawodowi MUP w Lublinie.
- 89 Uczestników projektu wzięło udział i ukończyło Trening motywacyjno-wprowadzający,
- 87 Uczestników projektu wzięło udział i ukończyło Warsztaty umiejętności społecznych,
- 10 Uczestników projektu, należących do III grupy osób sprofilowanych jako oddalone od rynku pracy, o niskich kwalifikacjach wzięło udział i ukończyło Programie aktywizacji i integracji (PAI),
- 18 Uczestników projektu wzięło udział i ukończyło szkolenia zawodowe, po zakończeniu których osoby te otrzymały stypendia stażowe.

Rekomendacje:

- Intensyfikowanie zintegrowanych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji beneficjentów pomocy społecznej przy wykorzystaniu metody organizowania środowiska lokalnego w celu wzmocnienia procesu rozwoju służącego poprawie jakości życia.
- Doskonalenie umiejętności oraz kompetencji pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.

- Kontynuacja realizacji projektu pn. „Sami dla siebie”–Działanie 11.1 Aktywne włączenie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020. Uczestnicy będą objęci zaplanowanym do realizacji w ramach projektu wsparciem. Rezultatami, które zostaną osiągnięte poprzez zindywidualizowane i holistyczne podejście do beneficjentów projektu będą: rozwinięcie lub wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej oraz społecznej uczestników, wzrost zdolności i gotowości do uzyskania zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej czy edukacyjnej, co w dłuższej perspektywie zapobiegnie pogłębianiu się zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych, poprawi dostęp do rynku pracy, a w konsekwencji zmniejszy liczbę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Lublinie. Kontynuowana będzie realizacja projektu pn. „Bank usług środowiskowych” - Działanie 11.2 - Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020. Uczestnicy będą objęci zaplanowanym do realizacji w ramach projektu wsparciem. Rezultatami, które zostaną osiągnięte poprzez zindywidualizowane i holistyczne podejście do beneficjentów projektu będą: rozwinięcie lub wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej oraz społecznej uczestników, wzrost zdolności i gotowości do integracji ze środowiskiem lokalnym, co w dłuższej perspektywie zapobiegnie pogłębianiu się zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych, a w konsekwencji zmniejszy liczbę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Lublinie.

6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

W 2018 roku kontynuowano działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

W perspektywie roku 2018 koordynowano procedurę 1 274 „Niebieskich Kart”, z czego 441 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano wpływ 701 nowych „Niebieskich Kart”. W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2018 r. powołano 827 grup roboczych, w ramach których odbyło się 3306 spotkań.

Wieloaspektowym i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto 3567 osób. W 2018 r. członkowie grup roboczych sporządzili 843 „Niebieskie Karty – C”, stanowiących plan pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz 491 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” została zakończona w 692 rodzinach.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Projekt „Przyjazne patrole”

Na podstawie porozumienia nr 9/BM/18 z dnia 1 marca 2018 r. zawartego pomiędzy Gminą Lublin reprezentowaną przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie i Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie a Komendantem Miejskim Policji w Lublinie realizowane jest działanie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „Przyjazne patrole”. Zgodnie z porozumieniem termin realizacji projektu ustalono na okres od 1 marca 2018 r. do 28 grudnia 2018 r. W patrolu uczestniczy psycholog lub pedagog z ramienia Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, funkcjonariusz Policji oraz pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W ramach powyższego porozumienia do obowiązków pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie należy:

- a) dokonanie wglądu w sytuację rodziny oraz rozpoznanie sytuacji dziecka;
- b) w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka zapewnienie małoletniemu właściwej opieki poprzez umieszczenie:
  - u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub
  - w rodzinie zastępczej lub
  - w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- c) w przypadku stwierdzonej przez wezwane służby medyczne konieczności hospitalizacji, pozostawienie dziecka w szpitalu;
- d) w przypadku konieczności odebrania rodzicom/opiekunom prawnym dziecka przekazanie pouczenia o prawie wniesienia zażalenia do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka zgodnie z art. 12b i 12c ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- e) powiadomienie w ciągu 24 godzin sądu opiekuńczego o odebraniu dziecka z rodziny;
- f) sporządzanie dokumentacji z podejmowanych czynności służbowych.

Pierwszy patrol odbył się w dniu 9 marca 2018 r., a ostatni w dniu 15 grudnia 2018 r. W ww. okresie odbyło się 103 patrole, które realizowane były cyklicznie w każdy piątek i sobotę oraz dodatkowo w 27 wyznaczonych niedziel. W przypadku 9 rodzin zastosowano procedurę odebrania dzieci i sporządzono 9 zawiadomień do sądu w związku ze stwierdzeniem zagrożenia zdrowia dzieci – łącznie odebrano 13 dzieci. Małoletnich umieszczono: u innej niezamieszkałej wspólnie osoby najbliższej (10 dzieci), w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego (3 dzieci).

W 15 rodzinach wdrożono procedurę „Niebieskie Karty” sporządzając 17 formularzy Niebieskiej Karty – A.

Członkowie patrolu przeprowadzili także 661 rozmów z rodzicami/opiekunami, dziećmi i innymi członkami rodzin o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym oraz ostrzegawczym.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. na realizację projektu Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wydatkował kwotę 30 899,00 zł.

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR, Centrum Interwencji Kryzysowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W okresie od stycznia 2018 roku do grudnia 2018 roku wpłynęło 1 122 Niebieskich Kart, zaś procedurę „Niebieskie Karty” realizowano w 1 274 przypadkach. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 692 rodzinach. W okresie sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.

Rekomendacje:

- prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększania świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym,
- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach,
- wzmocnienie wymiany informacji i współpracy międzyinstytucjonalnej, oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych – w ramach działań podejmowanych przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie MOPR, Zespół Interdyscyplinarny oraz kontynuację projektu „Przyjazne patrole”.

VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Centrum Interwencji Kryzysowej¹⁹, realizuje zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie interwencji kryzysowej, pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach przemocy w rodzinie, ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

Z pomocy Centrum Interwencji Kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: osoby uwikłane w sytuację przemocy w rodzinie (doświadczające i stosujące przemoc), ofiary przestępstw, napaści, gwałtów, wypadków komunikacyjnych, rodziny osób uzależnionych, osoby po stratach, w żałobie, po traumatycznych przeżyciach, inne osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2018 roku w Centrum udzielono ogółem 17 257 porad/interwencji, w tym:

- 4 318 porad w kontakcie bezpośrednim,
- 3 980 konsultacji telefonicznych,
- 8 288 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 322 osoby z problemem przemocy domowej, w tym 21 dzieci. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty.

Uwzględniając potrzeby klientów w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2018 r. następujące zajęcia grupowe: grupa DDA w której uczestniczyło **9** osób; Szkoła dla Rodziców dla **11** osób; Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w którym wzięło udział **30** osób: I edycja realizowana była w Areszcie Śledczym dla **16** osób, II edycja realizowana była w Ośrodku Leczenia Uzależnień dla **14** osób.

Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OSRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓLEM						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	

¹⁹ Zgodnie z uchwałą nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Liczba miejsc w placówkach ogółem ²⁰	4	33	33	33	33	33
Liczba osób korzystających ²¹	24	1 691	3 991	3 755	3 755	3 755
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	46	48	49	49	49
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	2 821 052	3 551 023	3 680 870	3 680 870	3 680 870

Źródło: Opracowanie własne CIK

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od kwietnia 2016 roku rozpoczął działalność **Ośrodek wczesnej interwencji dla osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin**, mieszczący się przy ul. Północnej 3 w Lublinie. Ośrodek pełni rolę placówki całodobowej, dysponuje 20 miejscami dla osób doprowadzonych, przyjętych do wytrzeźwienia. W 2018 roku do Ośrodka zostało przyjętych 2 666 osób.

Pracownicy Ośrodka każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Udzielają osobom przyjętym i ich rodzinom wszechstronnego wsparcia (pomoc psychologiczna i terapeutyczna) oraz motywują do podjęcia leczenia odwykowego. Ponadto w Ośrodku prowadzone są dyżury przedstawicieli ruchu AA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego, z uwagi na fakt, iż duża liczba osób nietrzeźwych umieszczana jest z powodu zachowań agresywnych w środowisku domowym.

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.²²

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR oferuje nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną. W roku 2018 z pomocy skorzystało 1 516 osób (w tym: 1 283 osób dorosłych oraz 233 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 1190 osób (dorośli: 1017, dzieci: 173),
- z profilaktyki skorzystały 326 osób (dorośli: 266, dzieci: 60).

Wsparciem w formie terapii objęto 817 rodzin, 95,9% z nich to rodziny naturalne, a 2,0% (17 rodzin) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 10 rodzin adopcyjnych (1,22%) oraz 7 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2018 roku, w terapii uczestniczyły 1 190 osób. Ogółem odbyło się 6 900 sesji terapeutycznych i konsultacyjnych, co przewyższa liczbę sesji przeprowadzonych w latach poprzednich (5 965 sesji - 2016 rok, 6 375 - 2017 rok). Przeprowadzenie większej ilości sesji możliwe było z uwagi na wzrost (o jeden etat) zatrudnienia w Poradni.

²⁰ W tym od 2016r. 20 miejsc całodobowych w Ośrodku wczesnej interwencji dla osób z problemem alkoholowych i ich rodzin.

²¹ Liczba osób przebywających w Mieszkanu Interwencyjnym, Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin oraz aktywne karty klientów zgłaszających się po pomoc do Centrum.

²² Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

Działania terapeutyczne:

W roku 2018 odbyło się 6 900 z 8 212 umówionych sesji terapeutycznych (1 312 sesji, nie odbyło się z przyczyny klienów).

Formy pracy terapeutycznej:

- Terapia rodzinna – 377 osób,
- Terapia małżeńska – 95 osoby,
- Terapia indywidualna – 352 osób,
- Terapia pedagogiczna – 152 osób,
- Terapia biofeedback – 32 osoby,
- Terapia psychiatryczna – 19 osób,
- Konsultacja telefoniczna – 451 osób.

Działania psychoprofilaktyczne:

- cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych: „Szkola dla rodziców” - 37 spotkań (łącznie - 52 uczestników),
- spotkania integracyjne dla rodzin byłych wychowanków – 2 spotkania (łącznie - 60 uczestników),
- warsztaty umiejętności społecznych dla dzieci „Przyjaciele Zippiego „- 6 spotkań – 10 uczestników,
- superwizje dla pracowników pedagogicznych placówki Domu Dziecka im. Ewy Szelburg – Zarembiny - 4 spotkania łącznie - 6 uczestników),
- warsztat dla młodzieży o komunikacji – 1 spotkanie (20 uczestników),
- warsztat dla osób korzystających z pomocy MOPR w sekcjach – 1 spotkanie (15 uczestników),
- warsztat umiejętności wychowawczych dla rodziców – 2 spotkania (łącznie - 130 uczestników),
- zorganizowanie pomocy w nauce (zajęcia wyrównywania wiedzy) dla dzieci, które są klientami Poradni i nie mogą w domu uzyskać wystarczającej pomocy - dla 11 dzieci.

Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	
Liczba osób korzystających	4	1390	1 327	1 800	1 900	
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	11	10	12	13	14

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	579 535	607 491	664 889	725 900	780 000
--	---	---------	---------	---------	---------	---------

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Bardzo wysokie i stale rosnące zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną mieszkańców Miasta Lublin wskazuje zarówno na coraz większe zaufanie do terapii jako sposobu rozwiązywania trudności, jak i do efektywności działań podejmowanych w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR. Stale rosnące kwalifikacje terapeutów Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR powodują wzrost efektywności terapii i znacznie mniejszy, niż przed kilku laty, odsetek osób, które przerywają terapię nie osiągając jej celu. Tym samym proces terapeutyczny jest skuteczny, lecz dłuższy. Dzięki kompetentnie udzielanej pomocy wiele małżeństw i rodzin przezwycięża kryzysy i odzyskuje naruszone więzi.

Rekomendacje:

- Systematyczne zwiększanie dostępności do usług terapeutycznych prowadzonych przez odpowiednio wykwalifikowanych terapeutów.

VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Od 2004 r. Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizuje zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie Lublin w ramach pięciu ustaw: ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ponadto w 2018 r. Wydziałowi świadczeń socjalnych powierzono do realizacji program rządowy „Dobry Start”.

Wydział świadczeń socjalnych na przestrzeni 2018 roku realizował m.in. następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

- 1) zasiłek rodzinny,
- 2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:
  - dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
  - dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
  - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
  - dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
  - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
  - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
  - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- 3) świadczenia opiekuńcze:
  - zasiłek pielęgnacyjny,
  - świadczenie pielęgnacyjne,
  - specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 5) świadczenie rodzicielskie.

II. Zasiłki dla opiekunów

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

IV. Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”

V. Świadczenia „Dobry start”

Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2017 i 2018

Lp.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2017 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2018 (w zł)	Wzrost/ spadek w zł	Wzrost/ spadek %
1.	Zasiłki rodzinne wraz ze świadczeniami wypłacanymi na podstawie art. 5 ust.3 tzw. "zł za zł"	18 823 441	19 421 975	598 534	3
2.	Dodatki do zasiłków	8 848 465	8 678 970	-169 495	-2

	rodzinych				
3.	Świadczenia opiekuńcze	33 003 529	35 165 189	2 161 660	7
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 657 000	2 448 000	-209 000	-8
5.	Fundusz alimentacyjny	17 736 830	15 741 981	-1 994 849	-11
6.	Świadczenie rodzicielskie	8 986 903	8 502 558	-484 345	-5
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	4 506 938	4 874 407	367 469	8
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	1 154 208	1 275 100	120 892	10
9.	Pomoc rządowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne 2014	600	0	-600	-100
10.	WYDATKI OGÓŁEM:	95 717 914	96 108 180	390 265	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jak obrazuje powyższa tabela Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie największe wydatki poniósł na wypłatę świadczeń opiekuńczych, których wartość stanowi aż 36,59% ogółu wydatków, jeżeli do kategorii świadczeń opiekuńczych zaliczy się nierozzerwalne z nimi składki udział wzrasta do 42,99%. Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków w kategorii świadczeń opiekuńczych generują zasiłek pielęgnacyjny (39,77%) oraz świadczenie pielęgnacyjne (52,20%).

Wydatki na zasiłki rodzinne, znalazły się na drugiej pozycji, stanowiąc 20,21% wydatków. Ujmując zasiłki rodzinne razem z dodatkami otrzymamy w sumie 29,24% udziału w sumie wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem.

Trzecim pod względem wartości wydatków typem świadczeń jest wypłata funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu Ośrodek wypłacił 15 741 981 zł co stanowi 16,38% ogólnej puli wydatków na świadczenia rodzinne.

W 2018 r. wydatki na świadczenia wyniosły 89 958 673 zł (bez składek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego dla podopiecznych). Średniomiesięczne wydatki na wypłaty świadczeń wyniosły 7 496 556 zł (w 2017 r. - 7 504 731 zł).

Wysokość wypłat w poszczególnych miesiącach ulegała wahaniom, największy skok w wartości realizowanych świadczeń corocznie występuje we wrześniu, spowodowane jest to wypłatą płatnego raz w roku dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. W miesiącach październik, listopad, grudzień występują wahania z uwagi na początek nowego okresu świadczeniowego (z funduszu alimentacyjnego od października, ze świadczeń rodzinnych od listopada) i stopniowy wpływ i sukcesywne rozpatrywanie składanych wniosków.

Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2016	Rok 2017			
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH					
Liczba rodzin	1	9 120	8 839	8 831	8 909
Kwota świadczeń w złotych	2	26 583 935	26 904 677	26 187 036	26 419 519
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")					

Liczba świadczeń	3	966	845	805	805
Kwota świadczeń w złotych	4	966 000	845 000	804 481	805 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA					
Liczba świadczeń	5	2848	2657	2448	2448
Kwota świadczeń w złotych	6	2848000	2657000	2448000	2448000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	7	10 418	11 729	12 491	13 291
Kwota świadczeń w złotych	8	13 489 519	16 423 721	18 356 523	21 039 347
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	9	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	0	0	0	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem					
Liczba świadczeń	11	86 395	87 441	88 469	90 000
Kwota świadczeń w złotych	12	13 217 364	13 378 473	13 986 775	16 884 251
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)					
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	21 862	23 318	24 141	24 559
Kwota świadczeń w złotych	14	3 344 886	3 567 654	3 813 691	4 603 729
0					
Liczba świadczeń	15	30 433	30 111	30 353	30 878
Kwota świadczeń w złotych	16	4 656 249	4 606 983	4 799 523	5 793 784
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA					
Liczba świadczeń	17	32 262	32 310	32 418	32 979
Kwota świadczeń w złotych	18	4 936 086	4 948 020	5 127 202	6 189 344
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT					
Liczba świadczeń	19	1 838	1 672	1 557	1 584
Kwota świadczeń w złotych	20	281 214	255 816	246 359	297 394
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	21	3 879	3 781	3 582	3 582
Kwota świadczeń w złotych	22	2 003 262	1 961 048	1 869 043	1 869 000
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA					
Liczba świadczeń	23	2 943	2 394	1 734	1 734
Kwota świadczeń w złotych	24	1 525 307	1 240 285	925 848	925 848
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba osób	25	3 634	3 442	2 932	2 684
Liczba rodzin	26	3 544	3 357	2 712	2 483
Kwota świadczeń w złotych	27	19 286 533	17 736 830	15 741 981	14 412 000
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	28	1 099	1 160	1 175	1 250
Kwota świadczeń w złotych	29	962 364	1 154 208	1 275 100	1 560 000
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	30	1 340	1 392	1 425	1 516
Kwota świadczeń w złotych	31	3 882 359	4 506 938	4 874 407	5 760 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku z wyjątkiem roku 2016, na co bezpośredni wpływ miał wzrost od 1.11.2015 r. kryterium dochodowego. W roku 2018 w ujęciu globalnym wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia dla świadczeniobiorców, wzrosły jedynie o 390 265 zł (w 2017 r. ponad **3,9 mln zł**). Lata ubiegłe również charakteryzowały się stopniowym wzrostem nakładów na wypłaty świadczeń. Rok 2016 r. był rekordowy (nie biorąc pod uwagę świadczeń wychowawczych), natomiast w 2018 r. wzrost wyhamował. (średni wzrost na przestrzeni ostatnich 11 lat z wyłączeniem 2016 r. - 2,6 mln). W poprzednim roku sprawozdawczym wzrost wydatków na świadczenia rodzinne spowodowany był głównie wzrostem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz podwyższeniem od 1 listopada 2018 r. kwoty zasiłków pielęgnacyjnych.

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby wypłaconych świadczeń – aż o 23%, natomiast w 2017 r. i 2018 r. nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. realizowane jest nowe w katalogu świadczeń rodzinnych – świadczenie rodzicielskie, które wprowadziła ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1217).

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są więc między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie będą pobierały zasiłku macierzyńskiego będą mogły ubiegać się o świadczenie rodzicielskie. Z roku 2016 na 2017 wystąpił znaczny wzrost wartości wypłaconych świadczeń jednak w 2018 r. sytuacja się ustabilizowała.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1000 zł miesięcznie, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom).

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego będzie przysługiwało przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków ten okres będzie mógł być wydłużony nawet do 71 tygodni.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2016	Rok 2017		
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE				
Liczba osób	1 183	1 370	1 362	1 362
Kwota Świadczeń	7 608 776	8 986 903	8 502 558	8 500 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od dnia 01 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w wysokości 4 000 zł.

Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin w zakresie dostępu do:

- 1) świadczeń opieki zdrowotnej,
- 2) instrumentów polityki na rzecz rodziny - w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód rodziny.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymóg ten nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także osób, które przysposobiły dziecko.

Tabela 17. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2016	Rok 2017		
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”				
Liczba osób	X	39	43	43
Liczba rodzin	X	39	43	43
Kwota Świadczeń	X	156000	172 000	172 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

W roku bieżącym z uwagi na kolejny zbieg okresów świadczeniowych, a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień oraz doświadczeniem w tym zakresie z roku ubiegłego, mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zaangażowanie w przyjmowanie wniosków pracowników Biur Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin.

IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Wydatki realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie począwszy od 2016 r. zdominowane zostały przez wprowadzone od drugiego kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze nie będące w rozumieniu ustawy świadczeniem rodzinnym, jednak kierowane do rodzin wychowujących dzieci. Na wsparcie rodzin w formie świadczeń rodzinnych i fundusz alimentacyjny w 2018 r. wydatkowano ponad 96 108 000 zł natomiast na świadczenie wychowawcze wydatkowano ponad 170 500 000 zł. Odmienne niż w przypadku świadczeń rodzinnych – występuje kryterium dochodowe wyłącznie na pierwsze dziecko w rodzinie (wg zapisów ustawy) na drugie i kolejne dziecko kryterium nie występuje. Stąd pomoc trafia do zdecydowanie większej liczby rodzin niż zasiłki rodzinne. W 2018 roku z pomocy skorzystało 22 940 rodzin. Jest to ponad dwa i pół razy liczebniejsza grupa niż przy zasiłkach rodzinnych. Łączna kwota wypłaconych świadczeń 170 500 000 zł co daje 619 zł (613 zł w 2017 r.) miesięcznie na rodzinę, gdy w przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami średniomiesięczna kwota wsparcia przypadająca na rodzinę to jedynie 253 zł (254 zł w 2017 r.). Średniomiesięcznie wypłacano 28 501 (29 350-w 2017 r.) świadczeń z czego 10 644 (12 620 w 2017 r.) na pierwsze dziecko.

W związku z realizacją programu wpłynęło **24 037** (23 934 w 2017 r.) wniosków, w tym 11 065 (9 966 w 2017 r.) drogą elektroniczną.

Pracownicy Wydziału świadczeń socjalnych w sprawach dotyczących świadczeń wychowawczych, wydali **24 036 decyzji**, (**22 742 w 2017 r.**) W 2018 r. **świadczenia otrzymało 22 940 rodzin (23 877 w 2017 r.)** na ok. **28 800 dzieci (32 152 w 2017 r.)**, w tym **10 644 (12 620 w 2016 r.) tzw. pierwszych dzieci w rodzinie**. Z podwyższonego kryterium dochodowego (w sytuacjach, kiedy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności) skorzystało ok. 1 000 rodzin (1 158 w 2017 r.). Świadczenia na jedno dziecko pobierało 15 511 (67,62%) rodzin, na dwójkę dzieci 5 599 (24,41%) rodzin, na trojkę dzieci 1 361 (5,93%) rodzin, na czwórkę dzieci 328 (1,43%), na piątkę dzieci 95 (0,41%) rodzin, na szóstkę i więcej 46 (0,2%) rodzin. Około 3000 osób samotnie wychowujących dzieci otrzymało świadczenia na 4 880 dzieci.

Tabela 18. Wydatki na świadczenia wychowawcze

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2016	Rok 2017		
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE				
Liczba rodzin	21 227	23 877	22 940	22 967
Kwota Świadczeń	128 345 979	175 663 972	170 529 185	170 728 500

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W dniu 19.03.2019 r. do konsultacji społecznych przekazano projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, w głównej mierze mający na celu likwidację kryterium dochodowego przy ustalaniu uprawnień na pierwsze dziecko w rodzinie. W Lublinie programem objętych jest ok. 50% dzieci do

18 roku życia, przewiduje się iż, znacznie wzrosnie liczba rodzin i dzieci korzystających z programu.

Wg. danych demograficznych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin na dzień 31.01.2019 r. w Mieście Lublin zameldowanych było 56 712 dzieci do 18 roku życia, z czego aktualnie programem objętych jest 27 987 dzieci. Prognozuje się, że po wprowadzeniu zmian zawartych w projekcie ustawy dodatkowo 28 725 dzieci byłoby objętych pomocą. Ponadto 8 594 z 19 810 rodzin objętych programem w lutym 2019 r. pobierała świadczenia na pierwsze dziecko stąd można spodziewać się wzrostu liczby rodzin o 17 509. W związku ze skalą planowanych zmian w Wydziale świadczeń socjalnych rozpoczęto przygotowania do wdrożenia oraz realizacji programu „Rodzina 500+” w nowym kształcie.

Rekomendacje:

- W roku bieżącym z uwagi na kolejny zbieg okresów świadczeniowych ale także zmiany legislacyjne zapowiadane przez Rząd w programie „Rodzina 500 plus”, a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień oraz doświadczeniem w tym zakresie z roku ubiegłego, mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zaangażowanie w przyjmowanie wniosków pracowników Biur Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin.
- W związku z zapowiedziami Rządu dotyczącymi zmian w programie „Rodzina 500 plus” konieczne jest śledzenie zmian legislacyjnych i przygotowanie kadry do wdrożenia wprowadzanych zmian i realizacji zadania.

X. ŚWIADCZENIA W RAMACH PROGRAMU „DOBRY START”

W 2018 r. wprowadzono nowy program rządowy „Dobry Start” zakładający pomoc rodzicom oraz opiekunom uczniów w związku z rozpoczęciem roku szkolnego w wysokości 300 zł jednorazowo na dziecko uczęszczające do szkoły - wypłacone na podstawie wniosku złożonego w terminie między 1 lipca a 30 listopada 2018 r. W 2018 r. przyjęto 25 030 wniosków, rozstrzygnięto uprawnienia na 33 460 dzieci, wypłacono 33 098 świadczeń na łączną kwotę 9 925 201,95 zł. Drogą elektroniczną wpłynęło 69,68% wniosków, wśród nich 89,52% (aż 62,38% ogółu wniosków) za pośrednictwem bankowości elektronicznej (pierwotny projekt ustawy nie zakładał możliwości składania wniosków za pośrednictwem bankowości elektronicznej).

Tabela 19 Wydatki na świadczenia „Dobry Start”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2016	Rok 2017		
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE				
Liczba rodzin	X	X	33 098	33 098
Kwota Świadczeń	X	X	9 926 550	9 926 550

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

W roku bieżącym z uwagi na kolejny zbieg okresów świadczeniowych, a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień oraz doświadczeniem w tym zakresie z roku ubiegłego, mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zaangażowanie w przyjmowanie wniosków pracowników Biur Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin.

X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są w Dziale ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2018 roku 8 566 264 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota **8 070 264 zł**. Wydatkowano **8 056 455 zł**, co stanowi **99,83%** kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota **13 809 zł** to suma niewykorzystanych środków, powstałych z końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych, w terminie, który uniemożliwił ich ponowne rozdysponowanie, oraz zwrotów dokonanych przez WTZ (tych środków nie można było przeznaczyć na inny cel)

Pozostałe **496 000 zł** z przyznanego limitu zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota **450 zł**, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie **99,91%** posiadanej kwoty.

Środki przeznaczone na realizację zadań w 2018 roku stanowiły 100,38% środków z 2017 roku. Limit wraz z wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2018 roku

L.p.	Zadanie	Limit środków PFRON 2017	Limit środków PFRON 2018	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków w 2018 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	4 318 920	4 480 920	4 469 962	96,76%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	625 485	615 000	613 008	99,68%
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	160 403	186 722	186 722	100,00%
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	2 223 271	2 030 085	2 030 085	100,00%
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego	520 000	725 337	724 481	99,88%
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	33 961	32 200	32 200	100,00%

7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	928 229	773 304	570 279 ²³	73,75%
	Razem (w zł):	8 810 270	8 843 568	8 266 737	93,48%

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Kwoty ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania przeznaczone dla osób niepełnosprawnych są generowane na podstawie przyznanego limitu środków. Przez ostatnie sześć lat kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych. Nie zostały także dofinansowane wszystkie przedmioty ortopedyczne (wnioski osób niepełnosprawnych o dofinansowania do zakupu aparatów słuchowych zostały wstrzymane w lipcu 2018 roku). Od limitu środków PFRON uzależnione są także kwoty, jakie samorząd powiatowy Miasta Lublin może wydzielić na współpracę z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia zadań publicznych ze środków PFRON. Niski poziom środków PFRON, to także mniejsze środki na sport, kulturę, turystykę i rekreację osób niepełnosprawnych, które powodują zaostrzenie kryteriów przyznawania pomocy. Priorytetem jest zabezpieczenie co roku najbardziej elementarnych potrzeb osób niepełnosprawnych w postaci przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Aby w dalszej kolejności zlikwidować bariery osobom niepełnosprawnym limit środków PFRON dla Miasta Lublin powinien wynosić co najmniej 10 mln zł. Na podstawie ww. argumentów rekomendowane jest zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla samorządu. Rekomendacja ta podyktowana jest także stałymi zobowiązaniami na rzecz prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej, zwłaszcza, że algorytm na ich rzecz w **2018** roku pochłaniał znaczną część ogólnego limitu środków PFRON dla Miasta Lublin (w roku 2019 będzie to kwota 4 804 920 zł zawarta w limicie 8 718 603 zł).

Tabela 21. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie	Rok oceny		Prognoza rok po ocenie
	Rok 2016	Rok 2017	Rok oceny 2018	
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	9 686 675	8 326 040	8 566 264	8 728 603
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	309	221	231	228
Wartość dofinansowania w złotych	519 690	480 050	662 700	659 000
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	357	573	350	380
Wartość dofinansowania w złotych	503 686	624 886	613 008	615 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	3 631	3 692	3750	4000

²³ Stan na 31.12.2018 r. W związku z realizacją umowy nr AS3/0000035/03/D z dnia 23.04.2018 (wraz z aneksem numer 1 z dnia 14.11.2019) w sprawie realizacji pilotażowego programu Aktywny Samorząd wypłaty z zawartych w 2018 umów realizowane są także w roku 2019.

Wartość dofinansowania w złotych	2 067 374	2 247 367	2 030 085	2 058 683
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	476	349	258	343
Wartość dofinansowania w złotych	1 031 000	886 252	732 986	906 000
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	43	36	36	36
Liczba niepełnosprawnych uczestników	1 793	1 210	1 184	1 180
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	185 613	160 373	186 722	185 000
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA				
Wartość dofinansowania w złotych	40 310	36 995	61781	66 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W warunkach brzegowych na 2019 rok uwzględnione zostały zadania wprowadzone nową treścią programu z dnia 21 grudnia 2018 r. Obszar A rozszerzono o pomoc na uzyskanie prawa jazdy przez osoby z dysfunkcją narządu słuchu w stopniu umiarkowanym oraz pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu dla tych osób.

Dodatkowo rozszerzono istniejące już zadanie o możliwość uzyskania prawa jazdy w innych kategoriach.

Obszar B rozszerzono o możliwość uzyskania dofinansowania do zakupu sprzętu elektronicznego dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z dysfunkcją wzroku oraz dla osób do 16 roku życia i umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności z dysfunkcją słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy. Można również otrzymać pomoc w zakresie utrzymania sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, dofinansowanego wcześniej w ramach programu Aktywny Samorząd, dla osób niepełnosprawnych do 16 roku życia i osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Obszar C rozszerzono o możliwość uzyskania dofinansowania skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego dla osób z dysfunkcją narządu ruchu w stopniu znacznym, lub osób do 16 roku życia.

„Program działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020” w roku 2018 znacząco nie odbiegał w realizacji od roku 2017. Środki z budżetu Miasta Lublin zostały utrzymane na tym samym poziomie co w roku 2017. Realizacja zadań także nie uległa zmianie. Rozpoznanie dokonane na podstawie analizy złożonych ofert w otwartym konkursie ofert dowiodło, iż zaproponowane zadania odpowiadają na potrzeby środowiska. Zmiana prawa dotycząca najniższego wynagrodzenia w Polsce powoduje, iż zadanie wieloletnie realizowane w latach 2017-2019, będzie wymagało podjęcia starań w 2019 roku, które będą skutkowały zwiększeniem dotacji na usługi asystentów osoby niepełnosprawnej. Wyższe środki na realizację tych usług pozwolą na zachowanie jakości wykonywanego zadania i umożliwią bycie także konkurencyjnymi podmiotom, które realizują to zadanie: Fundacji Fuga Mundi oraz Polskiemu Związkowi Niewidomych. Dotychczasowe zadania o nazwach: kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych wśród dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym oraz rozwijanie

pasji i zainteresowań osób niepełnosprawnych w różnym wieku - będą kontynuowane z uwagi na duże zainteresowanie oraz pozytywny odzew środowiska osób niepełnosprawnych.

W dniu 17.07.2017 roku pomiędzy Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a Miastem Lublin zawarta została umowa nr WRR/000254/03/D o realizację przez samorząd powiatowy „Programu wyrównywania różnic między regionami III” w obszarze D. Umowa ta obejmowała dwa projekty dotyczące zakupu środków transportu dla dwóch podmiotów prowadzących działalność na rzecz osób niepełnosprawnych - Stowarzyszenia „Źródło” Osób Niepełnosprawnych Umysłowo, Ich Rodzin i Przyjaciół – na kwotę 80 000 zł oraz Specjalnego Ośrodka Wychowawczego prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo – kwota 69 000 zł.

W konsekwencji ww. umowy Miasto Lublin zawarło z ww. podmiotami umowy realizacji zadania w dniu 23.09.2017 roku. Busy do przewozu osób niepełnosprawnych zostały zakupione, a następnie rozliczone. Rozliczenie zakupu busów zostało dokonane w 2018 roku.

W dniu 04.07.2018 roku pomiędzy PFRON a Miastem Lublin zawarta została umowa nr WRR/000300/03/D, obejmująca projekt Prawosławnego Domu Pomocy Społecznej Diecezji Lubelsko – Chełmskiej w Lublinie na zakup środka transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich. Pierwsza wersja terminów z umowy z Prawosławnym DPS na wykonanie zadania zobowiązywała do zakupu busa do 31.12.2018 roku. Z uwagi na trudności ze zrealizowaniem zamówienia wyłonionego w drodze zapytania o cenę w 2018 roku, aneksem do umowy termin na zakup środka transportu został przedłużony do 31.03.2019 roku. W związku z tym wydatkowanie środków z Programu dotyczących umowy zawartej w 2018 roku nastąpi w 2019 roku.

Zasady finansowania warsztatów terapii zajęciowej zostały określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i w rozporządzeniu w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Zarówno PFRON, jak i gmina Lublin – miasto na prawach powiatu zabezpieczają wymagane na działanie WTZ środki. W 2018 r. środki z PFRON na dofinansowanie działalności WTZ wyniosły 4 469.962,00 zł, a z budżetu Miasta Lublin 717 228,00 zł; łącznie na działalność WTZ w skali roku 2018 r. wydatkowano 5 187 190,00 zł, przy czym środki PFRON stanowiły 86,17%, a środki z budżetu Miasta Lublin 13,83%.

Jednostki prowadzące WTZ nie składały w 2018 r. wniosków o zwiększenie liczby miejsc w placówkach; brak też było sygnałów ze środowiska podmiotów prowadzących WTZ o takich zamiarach i potrzebach zwiększania liczby uczestników warsztatu.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji dokonywane były coroczne kontrole placówek i wydawane zalecenia pokontrolne. Zarówno kontrole, jak i wizytacje przyczyniły się do optymalizacji działalności WTZ, służyły naprawieniu bieżących uchybień i kształtowaniu funkcjonowania WTZ zgodnego z założeniami ustawy o rehabilitacji.

Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych są też realizowane zajęcia klubowe w warsztatach terapii zajęciowej w ramach, których otrzymują one dofinansowanie kosztów prowadzenia zajęć jako zorganizowanej formy rehabilitacji. W 2018 r. podpisano jedną

umowę na kwotę 10 500 zł z terminem realizacji od 01.09.2018 r. do 31.01.2019 r. Wyplacono dofinansowanie, zgodnie z powyższą umową.

Tabela 22. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny 2018	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie 2019	Dwa lata po ocenie 2020
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ					
Liczba placówek	9	9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	1	1	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	8	8	9	9	9
Liczba uczestników zajęć	270	270	270	270	270
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	116	121	127	127	127
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w zł)	4 793 526	4 795 291	5 187 190	5 502 702	5 826 703

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

- zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia szerszego spektrum potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina,
- monitorowanie pod kątem efektywności działalności klubów przy WTZ,
- monitorowanie wydatków programu Aktywny Samorząd pod kątem możliwości złożenia zapotrzebowania na dodatkowe środki w przypadku konieczności zabezpieczenia pomocy na nowe zadania.

XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2018 r. poz. 998, z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny poza przypadkami gdy do placówki wsparcia dziennego dziecko zostało skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprophylaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2016 – 2018 odpowiednio:

- w 2016 roku **897** dzieci (w **24** placówkach),
- w 2017 roku **836** dzieci (w **22** placówkach),
- w 2018 roku **793** dzieci (w **20** placówkach).

W ciągu całego 2018 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało **20 placówek**:

- 16 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 26.01.2018r. druga 31.12.2018r.). Placówki dysponowały 520 miejscami i objęły opieką 655 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 111 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej, placówka dysponowała 15 miejscami i objęła opieką 27 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 609 miejscami, a z ich usług w 2018 roku skorzystało 793 dzieci.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały stwierdzenie wydane przez Prezydenta Miasta Lublin, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Po przeprowadzeniu w 2016 roku postępowań ofertowych, zostały zawarte 23 umowy zlecające podmiotom pozarządowym realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - prowadzenie w Lublinie do dnia 31 marca 2021 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Lublin w formie opiekuńczej, w formie specjalistycznej lub w połączonych formach. W latach 2016 - 2018 pięć placówek wsparcia dziennego zakończyło działalność, w tym dwie w 2018 roku (Świetlica Środowiskowa „Oratorium” – 29 stycznia 2018 roku, Placówka Wsparcia Dziennego „Misericordia” – 31.12.2018 roku).

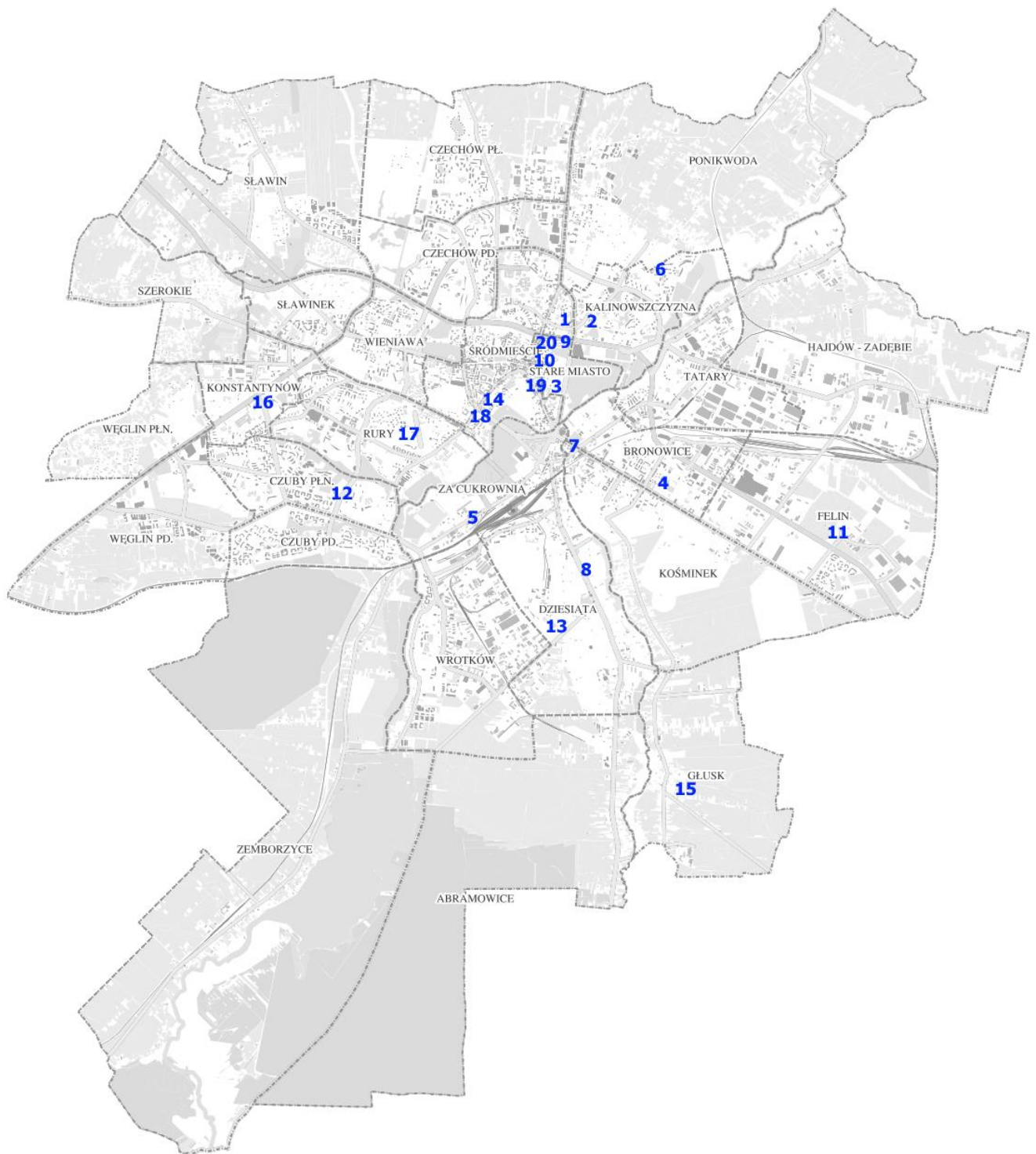
W roku 2018 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 162 595,50 zł**. Natomiast całkowity roczny koszt funkcjonowania placówek wsparcia dziennego wyniósł **2 229 751,90 zł**.

Tabela 23. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO					
Liczba placówek	24	22	20	18	18
<i>z tego według organu prowadzącego:</i>					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	22	20	18	18
Liczba miejsc w placówkach ogółem	667	637	609	549	549
Liczba osób korzystających	897	850	793	746	746
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	78	76	76	72	72
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	2 157 592	2 090 209	2 229 752	2 150 000	2 150 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2018 roku

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1 - Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży, Ognisko Wychowawcze - ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2 - Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 3 - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 4 - Klub Młodzieżowy - ul. Łąbedzia 15
- 5 - Świetlica Środowiskowa ORATORIUM - ul. Krochmalna 47
- 6 - Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Kasztanowa 1
- 7 - Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Fabryczna 19
- 8 - Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 9 - Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 10 - Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży - ul. Krak. Przedmieście 1
- 11 - Świetlica Integracyjna „Razem” - ul. Doświadczalna 46

- 12 - Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 13 - Świetlica Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "con amore" - ul. Róży Wiatrów 9
- 14 - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 15 - Placówka Wsparcia Dziennego „Misericordia” - ul. Głuska 138
- 16 - Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 17 - Specjalistyczny Ośrodek Opiekunczo-Wychowawczy "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 18 - Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a
- 19 - Specjalistyczna Placówka "AGAPE CLUB" - ul. Bernardyńska 5

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze i wsparcia dziennego specjalistyczne (obu typów)

- 20 - Fundacja Sempre a Frente - Świetlica Kowalska 3 - ul. Kowalska 3

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego aktywnie poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w ciągu całego 2018 roku pozyskały dodatkowe środki w łącznej wysokości **619 445,94 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacji Tesco Dzieciom, Kulczyk Foundation, Henkel Polska. W ramach ww środków zrealizowano **27 projektów dla 629 dzieci**.

W 2018 roku w 20 placówkach wsparcia dziennego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach pełnionego nadzoru przeprowadzili 56 wizytacji, które dotyczyły m.in. organizacji pracy, lustracji bieżących zajęć, frekwencji wychowanków, stanu zatrudnienia oraz kwalifikacji pracowników, współpracy placówek w zakresie opieki i wychowania z instytucjami wymienionymi w przepisach dotyczących wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, współpracy z wolontariuszami, stanu i poprawności dokumentacji prowadzonej przez placówkę, oglądu pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia.

Rekomendacje:

Wskazane jest wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększania atrakcyjności zajęć przewidzianych dla dzieci i młodzieży.

Poradnictwo specjalistyczne

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne tj. psychologiczne i pedagogiczne rodziny uzyskują bezpłatnie od pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo m. in. na rzecz rodzin naturalnych. W roku 2018 tą formą pomocy objętych było **28 rodzin. Udzielono 78 porad**, w tym: 8 porad psychologicznych oraz 70 pedagogicznych.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przewycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Asystenci rodziny

W 2018 r. w Lublinie zatrudnionych było **16 asystentów rodziny**. W stosunku do roku 2017 zatrudnienie asystentów utrzymało się na tym samym poziomie. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie w 2018 roku wyniosły **669 535,81 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2018 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało środki z dotacji celowej budżetu państwa w kwocie **189 946,00 zł** oraz środki z Funduszu Pracy w kwocie **74 701,00 zł**, łącznie pozyskano środki w wysokości 264 647,00 zł (co stanowiło 39,53% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla **16 asystentów**.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2018 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **285 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **654 dzieci**. Asystenci odbyli **6 418 wizyt** w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę ze **106 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (23 przypadki), brak współpracy rodziny z asystentem (55 przypadków), brak efektów pracy (12 przypadków) oraz zmiana metody pracy (16 przypadków).

W 2018 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali 224 plany pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy.

Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2018 r. dokonano i przygotowano na piśmie **310 ocen**.

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze. Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2019 środki na zatrudnienie 16 asystentów.

Rekomendacje:

Zgodnie z zapisami ustawy, **maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem, obecnie zatrudnionych asystentów, wynosi 240**. Mając na uwadze fakt, że liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta, w perspektywie kolejnych

lat oraz w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860, z późn. zm.) koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań.

Pozostałe formy wspierania rodziny

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W ramach promocji rodzin wspierających wydrukowano 50 sztuk plakatów informacyjnych na temat poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, które zostały rozwieszane na terenie Miasta. Rozdawano również ulotki na temat rodzin wspierających (500 sztuk) oraz broszury na temat asystentury rodziny (400 sztuk). Na promocję związaną z pozyskiwaniem kandydatów na rodzinę wspierającą Miasto Lublin wydatkowało kwotę 400,00 zł (kwota poniesiona w ramach zorganizowanych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego).

Efektem prowadzonej przez Miasto Lublin działalności promocyjnej było pozyskanie 2 rodzin wspierających. Obejmowały one wsparciem 2 rodziny - z dwojgiem dzieci i z pięciorgiem dzieci.

Rodziny wspierające nie wykonują swoich działań zawodowo i nie otrzymują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy (np. za zakupione bilety do kina, muzeum, na basen, komunikację miejską itp.). Rodziny wspierające otrzymały zwrot kosztów poniesionych w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w zakresie wynikającym z umowy. Wysokość kosztów podlegających zwrotowi nie mogła przekroczyć limitu 100 zł na miesiąc na każde dziecko, w rodzinach wspieranych.

Wydatki Miasta Lublin związane ze zwrotem kosztów poniesionych przez rodziny wspierające w związku z udzielaniem pomocy w rodzinach wspieranych w roku 2018 wyniosły łącznie 1 747,53 zł.

Grupy wsparcia

W 2018 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuowano prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła 7 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 14 osób. Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (asystenci i koordynatorzy) sprawowali opiekę nad dziećmi rodzin uczestniczących w spotkaniach, prowadząc dla nich zajęcia edukacyjne. Grupa wsparcia cieszyła się zainteresowaniem, w związku z powyższym planowana jest jej kontynuacja w roku następnym.

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie (np. place zabaw, parki rozrywki) organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2018 roku zorganizowano 65 takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów.

Realizacja projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano w roku 2018 do jego uczestnictwa 20 rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz 42 dzieci przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu jest rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin. W roku 2018 w ramach zadania 4 uruchomiono „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. Do uczestnictwa w „Punkcie konsultacyjno-doradczym” w roku 2018 zostało skierowanych 13 osób dorosłych objętych asystą rodzinną. W ramach realizacji Zadania nr 1 „Wsparcie motywacyjne” wypłacono w miesiącu grudniu 2018 r. 5 zasiłków celowych, które zostały przyznane 5 Uczestnikom projektu w łącznej wysokości 2 950,04 zł. (wkład własny projektu).

Rekomendacje:

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny na rok 2019, za istotne należy uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania kolejnych rodzin wspierających oraz kontynuowanie spotkań grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych.

W celu kompleksowej realizacja działań na rzecz wspierania roli rodziny planowane jest w 2019 roku kontynuowanie Projektu „**Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin**” w ramach działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 planowany jest do realizacji w roku 2019 oraz do września 2020 roku. W ramach projektu realizowane będą kompleksowe działania i formy wsparcia, które przyczynią się zarówno do wzrostu poziomu wiedzy i nabycia umiejętności samych rodzin objętych asystą rodzinną i co najistotniejsze dzieci przebywających w tych rodzinach (62 osoby). Pomocą objęte zostaną także inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, korzystające z pomocy MOPR (204 osoby) w zakresie poradnictwa prawnego obywatelskiego, poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego. Rezultaty, które zostaną osiągnięte poprzez indywidualne podejście przyczynią się do wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz społecznej uczestników projektu.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do²⁴:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;

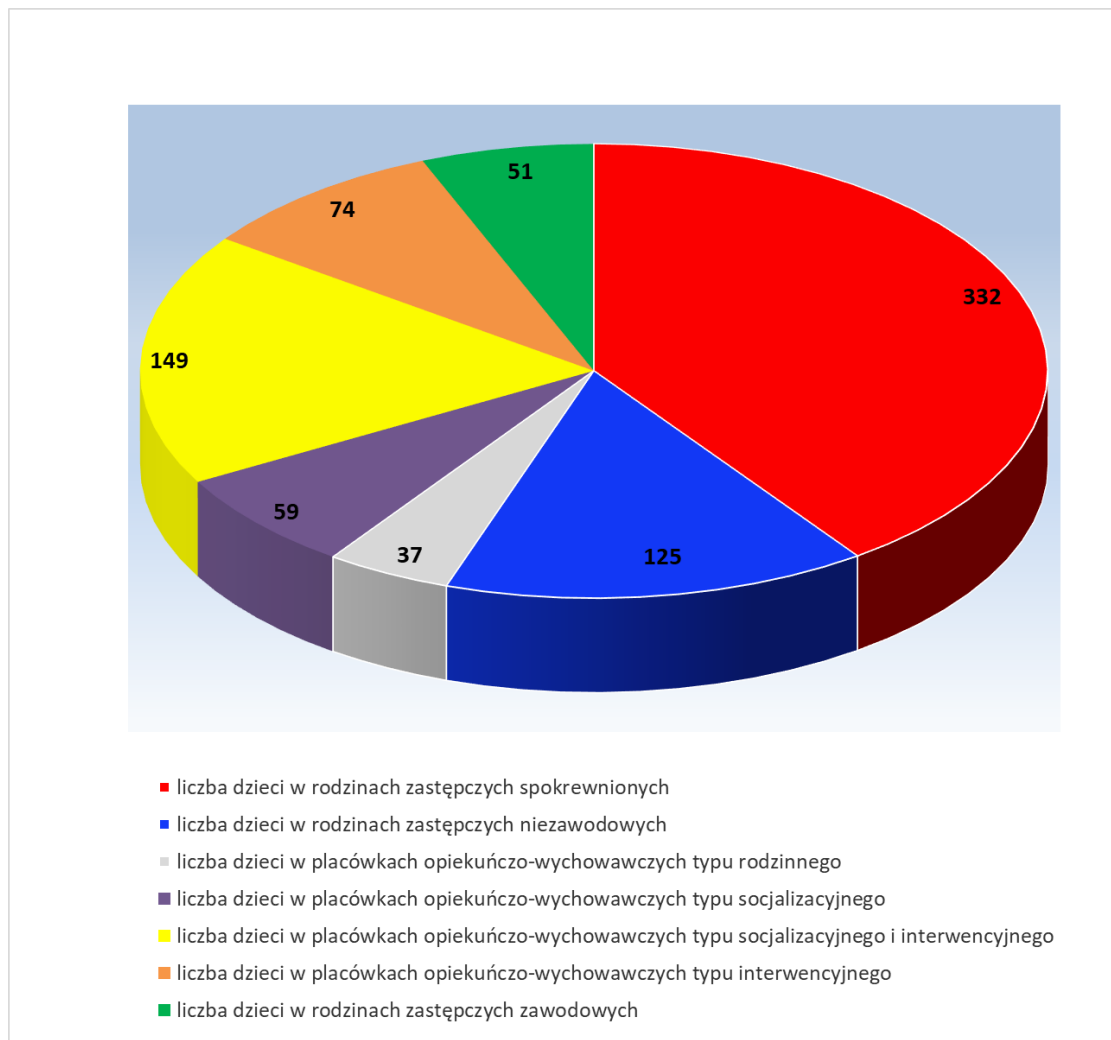
---

²⁴Art. 4 ustawy

2) instytucjonalnej.

W roku 2018 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie **827** dzieci.

Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- Rodziny zastępcze:
  - spokrewnione,
  - niezawodowe,
  - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
- Rodzinne domy dziecka.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2018 na terenie Miasta

Lublin funkcjonowało łącznie 368 rodzin zastępczych²⁵, w których przebywało 508 dzieci (w tym 41 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością – stan na dzień 31 grudnia 2018 r.), w tym:

- 265²⁶ rodzin zastępczych spokrewnionych, w których wychowywało się 332 dzieci,
- 94²⁷ rodziny zastępcze niezawodowe, w których wychowywało się 125 dzieci,
- 8 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało 42 dzieci²⁸,
- 3 rodziny zastępcze zawodowe w których przebywało 9 dzieci.

Ogółem wydatki związane z wypłatami świadczeń dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 967 066,18 zł** (w tym wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych), w tym **545 096,21 zł** stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

Miasto Lublin ponosi wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego przebywającego w rodzinie zastępczej spokrewnionej na terenie Miasta Lublin.

W okresie styczeń – grudzień 2018 r. wydatki na ww. dziecko stanowiły kwotę 8 158,00 zł – środki w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W zależności od postanowienia sądu dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to m. in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania.

W roku 2018 w lubelskich rodzinach zastępczych przebywało **452 dzieci** pochodzących z Lublina. Wypłacono dla nich 5406 świadczeń, których wartość wyniosła **4 449 159,54 zł** (w tym ujęto wynagrodzenia dla rodzin zastępczych, wynagrodzenia rodzin pomocowych oraz wynagrodzenie osób do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi).

W roku 2018 w 43 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 22 powiatami, przebywało 52 dzieci z terenu innych powiatów.

Na dzieci z innych powiatów umieszczone w lubelskich rodzinach zastępczych wypłacono **647 świadczeń** o wartości **545 096,21 zł** (w tym ujęto wynagrodzenia dla rodzin zastępczych).

W 2018 roku najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, które stanowiły 71,62% ogółu rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 25,41% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,97% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze są objęte wsparciem i poradnictwem psychologicznym i pedagogicznym. W roku 2018 tą formą pomocy objęto **45 rodzin zastępczych**. Udzielono łącznie **158 porad**, w tym: 111 porad psychologicznych, 47 pedagogicznych. Rodziny

---

²⁵ Dwie rodziny pełnią jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

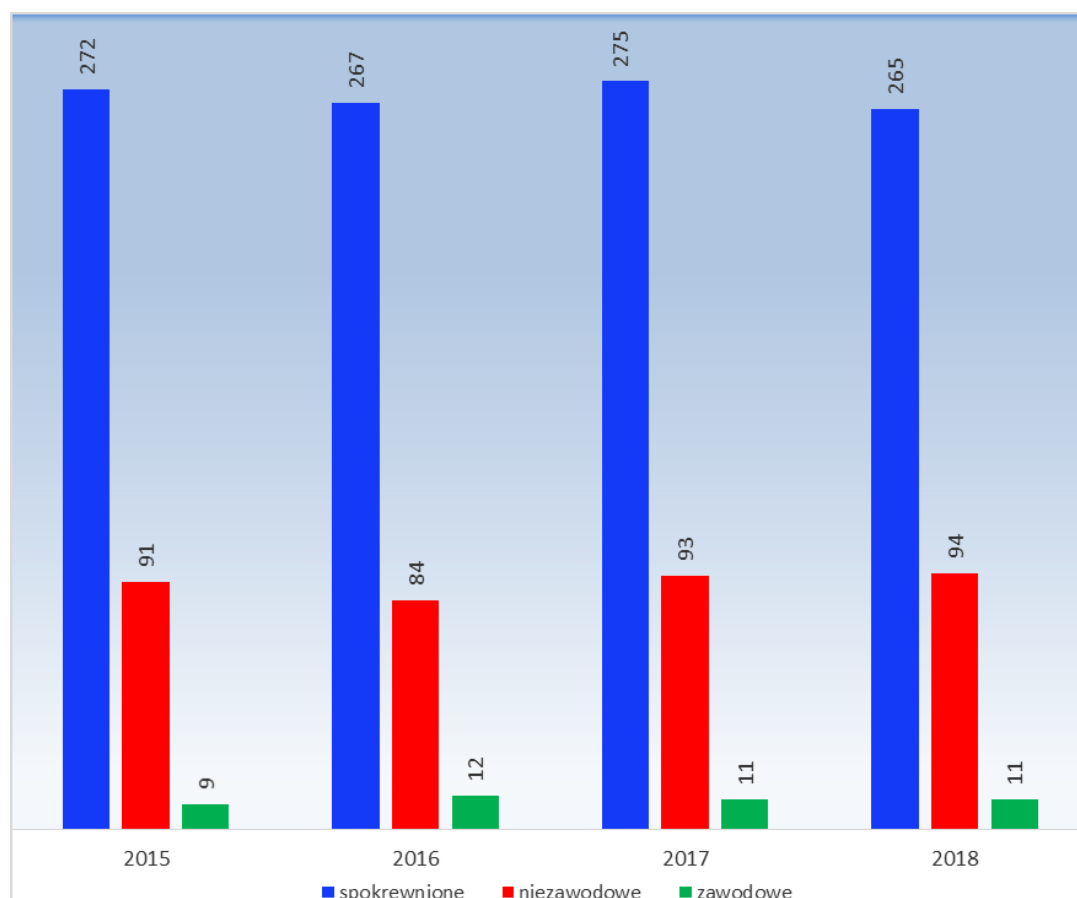
²⁶ Świadczenia wypłacono 265 rodzinom zastępczym spokrewnionym na 332 dzieci.

²⁷ Świadczenia wypłacono 94 rodzinom zastępczym niezawodowym na 123 dzieci (2 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

²⁸ W roku 2018 świadczenia wypłacono 8 rodzinom zastępczym zawodowym pełniącym funkcję pogotowia rodzinnego na 40 dzieci (na 1 dziecko rodzinie nie ubiegała się o świadczenia, 1 dziecko pochodzi spoza powiatu).

zastępcze w miarę pojawiających się potrzeb otrzymują wsparcie w formie porad prawnych udzielanych przez radców prawnych zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Wykres 9. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2015 – 2018

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2018 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **95 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 64 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 26 powiatami). W 2018 roku wydatki na ten cel wynosiły **1 155 466,95 zł**.

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2018 roku było 1 dziecko cudzoziemskie, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota 12 364,00 zł (liczba świadczeń 12). Środki na ten cel zapewniał budżet państwa.

Zgodnie z właściwością powiatową Miasto Lublin poniosło wydatki na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w wysokości **5 604 626,49 zł**.

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2018 roku funkcjonowało 11 rodzin zastępczych zawodowych w tym: 8 pełniących funkcje pogotowia rodzinnego oraz 3 rodziny zastępcze zawodowe. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie. W roku 2018 na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych wydatkowano łącznie **490 858,71 zł.**

Realizacja dodatku wychowawczego

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzonych zostało **55 nowych wniosków** o przyznanie dodatku wychowawczego. W 2018 roku wypłacono łącznie 4 464 świadczeń dodatku wychowawczego dla 427 dzieci, na kwotę **2 208 039,34 zł.**

Realizacja świadczenia dobry start

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061), zwanego dalej „rozporządzeniem”, świadczenie dobry start przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko uczące się. Na podstawie § 4 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia: przez dziecko lub osobę uczącą 20. roku życia oraz do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Według § 5 ust. 1 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje osobom, o którym mowa w § 4 ust. 1, w wysokości 300,00 zł.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 323 wnioski o przyznanie świadczenia dobry start w roku szkolnym 2018/2019 dla 323 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie W 2018 roku wypłacono łącznie 317 świadczeń dobry start dla 317 dzieci, na kwotę **95 100,00 zł.**

Realizacja projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020.

W dniu 22 maja 2018r. została podpisana umowa Nr 47/RPLU.11.02.00-06-0046/17-00) o dofinansowanie projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano w roku 2018 do jego uczestnictwa 20 rodzin zastępczych, 30 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz 17 osób zostało zakwalifikowanych do szkolenia PRIDE Rodzinna piecza zastępcza. W ramach realizowanego projektu w miesiącu grudniu 2018 r. we wsparciu psychologicznym wzięło udział 20 osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i skorzystało łącznie z 37,5 godzin zgodnie z przedłożoną dokumentacją (faktura nr 175/2018 z dnia 28.12.2018 r. - kwota 3750,00 zł)

Rekomendacje:

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie niezbędne jest wskazanie najważniejszych kierunków dalszego rozwoju oraz potencjalnych zagrożeń jego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę zadania wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastającą liczbę dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.

W Mieście Lublin nie funkcjonuje obecnie rodzinny dom dziecka będący formą rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istniejące na terenie Miasta rodzinne domy dziecka mają status placówek opiekuńczo-wychowawczych i są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej. W rodzinnym domu dziecka może przebywać do 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej²⁹. W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów Miasta lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodzinnego domu. Zabezpieczenie lokalu na czas prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych. Zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka będzie wiązało się z wypłatą przysługującego wynagrodzenia (art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz zabezpieczeniem środków finansowych na świadczenia obowiązkowe i fakultatywne, wynikające z art. 80, art. 81, art. 83 i art. 84 wskazanej ustawy.

Zgodnie z art. 57 ust. 1a rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w której przebywa więcej niż 3 dzieci, zapewnia się pomoc przy sprawowaniu

---

²⁹ W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodziny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Z uwagi na to, iż jest to nowa forma wsparcia w perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Projekt „**Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin**” w ramach działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 planowany jest do realizacji w roku 2019 oraz do września 2020 roku.

W ramach projektu realizowane będą kompleksowe działania i formy wsparcia, które przyczynią się zarówno do wzrostu poziomu wiedzy i nabycia umiejętności społeczno-wychowawczych 20 opiekunów zastępczych, jak i wzrostu umiejętności psychospołecznych 30 dzieci przebywających w tych rodzinach. Rezultaty, które zostaną osiągnięte poprzez indywidualne podejście przyczynią się do wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz społecznej uczestników projektu. Projekt odpowiada również na problemy dotyczące pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych w Lublinie, poprzez stworzenie możliwości udziału 24 osobom w specjalistycznym szkoleniu PRIDE Rodzinna piecza zastępcza.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2018 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było 11 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **476 409,84 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2018 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie **186 643,60 zł** (co stanowiło 39,18% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla 11 koordynatorów.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze 193 rodzinami zastępczymi, w których umieszczonych było **297 dzieci**. Zakończyli pracę z 38 rodzinami zastępczymi (w tym ujęto rodziny przekazane w ciągu okresu sprawozdawczego pracownikom socjalnym), odbyli **1 921 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w **554 spotkaniach**, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w **74 spotkaniach**, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 554 informacje o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 74 informacje o rodzinach zastępczych.

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2019 środki na zatrudnienie **11 koordynatorów**.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 11 koordynatorów wynosi 165. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Pozostałe formy wsparcia dla rodzin zastępczych

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku wypłacono wynagrodzenia dla 6 rodzin, z którymi podpisano 7 umów³⁰ o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki w związku z planowanym wypoczynkiem 4 rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 10 dzieci. Wartość wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla rodzin pomocowych w 2018 roku wyniosła **2 752,72 zł**.

Należy podkreślić iż potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej są zabezpieczone.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a, ustawy w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie sprawozdawczym wypłacono dwa wynagrodzenia za miesiąc grudzień 2017 r. na podstawie zawartych w 2017 r. dwóch umów o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci. (zgodnie art. 57 ustawy, z dniem 1 stycznia 2015 r. świadczenie obligatoryjne w przypadku pobytu w rodzinie zawodowej powyżej trojga dzieci), jedna umowa - w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin, druga umowa w wymiarze nie wyższym niż 60 godzin miesięcznie. Stawka za 1 godzinę usług wynosiła do dnia 31 grudnia 2017 r. - 13,00 zł brutto.

---

³⁰ Z jedną rodziną podpisano 2 umowy.

W okresie styczeń – grudzień 2018 r. podpisano 9 umów tego rodzaju ze stawką za godzinę usług 13,70 zł (kwota obowiązująca w okresie od 01 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.). Dla pięciu osób w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin miesięcznie (7 umów), dla jednej osoby (z uwagi na wiek umieszczonych dzieci i potrzeby rodziny) w wymiarze nie wyższym niż 60 godzin miesięcznie (2 umowy).

Z tej formy pomocy w 2018 r. skorzystało 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci.

W 2018 roku wypłacono wynagrodzenie dla osób zatrudnionych zgodnie z art. 57 ustawy na łączną kwotę **19 331,02 zł.**

Grupy wsparcia

W 2018 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono 2 grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zamieszkujących na terenie Miasta Lublin:

1. Grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 8 rodzin (12 osób). Grupa ta była kontynuacją wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z lat ubiegłych.
2. Grupę wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych. Grupa wsparcia odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 13 rodzin zastępczych (14 osób).

Rekomendacje:

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, również wśród rodzin zastępczych niezawodowych, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach. Zabezpieczone są również w miarę możliwości Miasta Lublin potrzeby rodzin zastępczych w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, czy grupach wsparcia. Zgłaszane przez rodziny zastępcze potrzeby w zakresie szkoleń będą realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.³¹

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego³²;
- specjalistyczno–terapeutycznego³³;
- rodzinnego³⁴.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

W 2018 roku w Lublinie funkcjonowało 17 placówek opiekuńczo–wychowawczych.

Były to:

- 1) 2 placówki socjalizacyjne (do 31 marca 2018 roku - 3 placówki socjalizacyjne),
- 2) 4 placówki rodzinne (do 31 marca 2018 roku - 3 placówki rodzinne),
- 3) 1 interwencyjna,
- 4) 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Miasto Lublin prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną oraz 1 interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 4 placówki – do 31 marca 2018 r., były to 2 placówki socjalizacyjne i 2 placówki typu rodzinnego. Z dniem 1 kwietnia 2018 roku 1 placówka socjalizacyjna – Dom im. Matki Weroniki została przekształcona w placówkę typu rodzinnego. Zatem w okresie od kwietnia do grudnia działały: 1 placówka socjalizacyjna (Dom Młodzieży SOS) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom

---

³¹ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno–terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

³²Art. 103.”Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

³³Art. 105. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

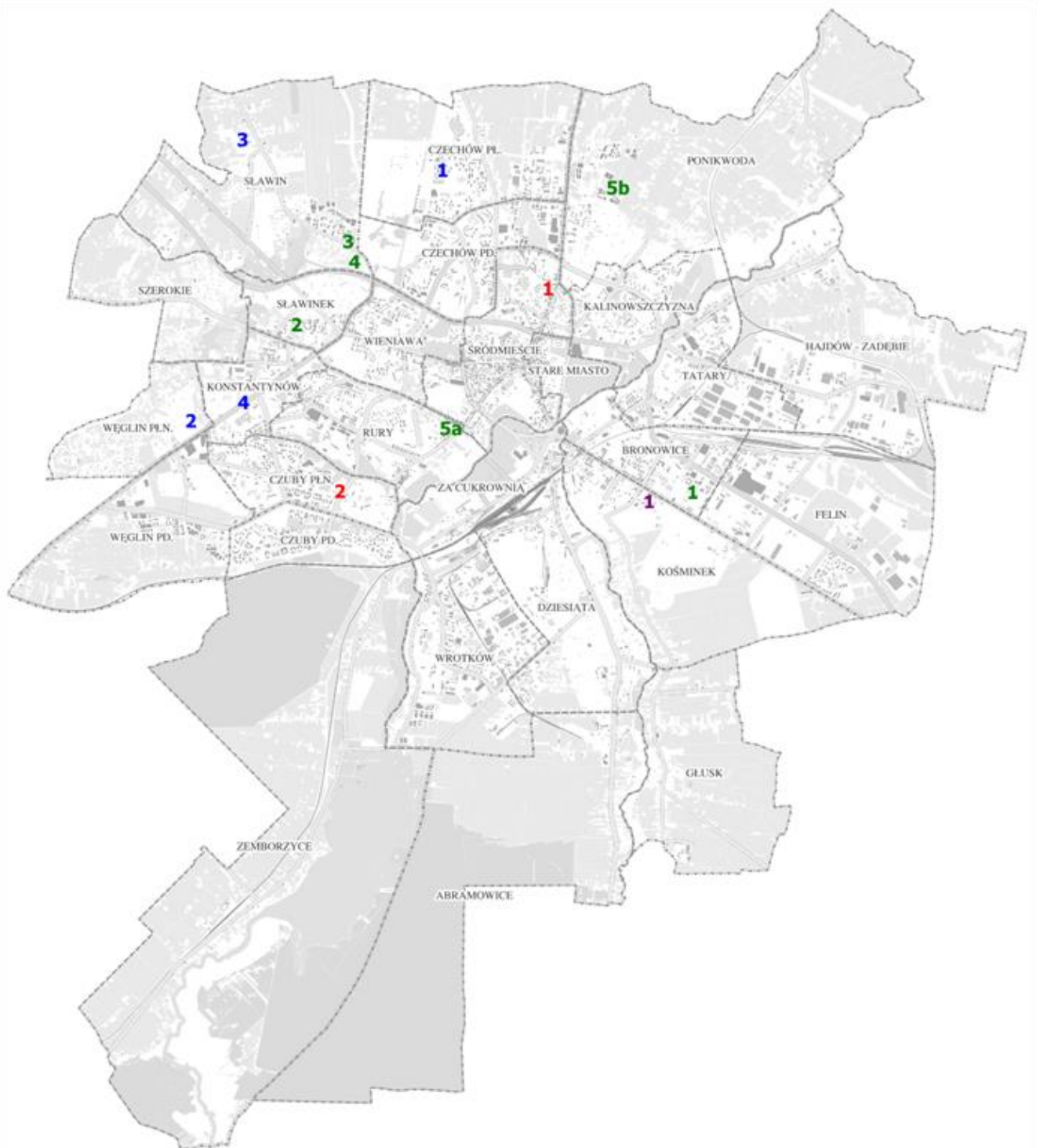
- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

³⁴ Art. 102. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku.

Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2018 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1** - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2** - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyta 47
- 3** - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7
- 4** - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 1** - Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 2** - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12

- 3** - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 4** - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 5a** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
- 5b** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73

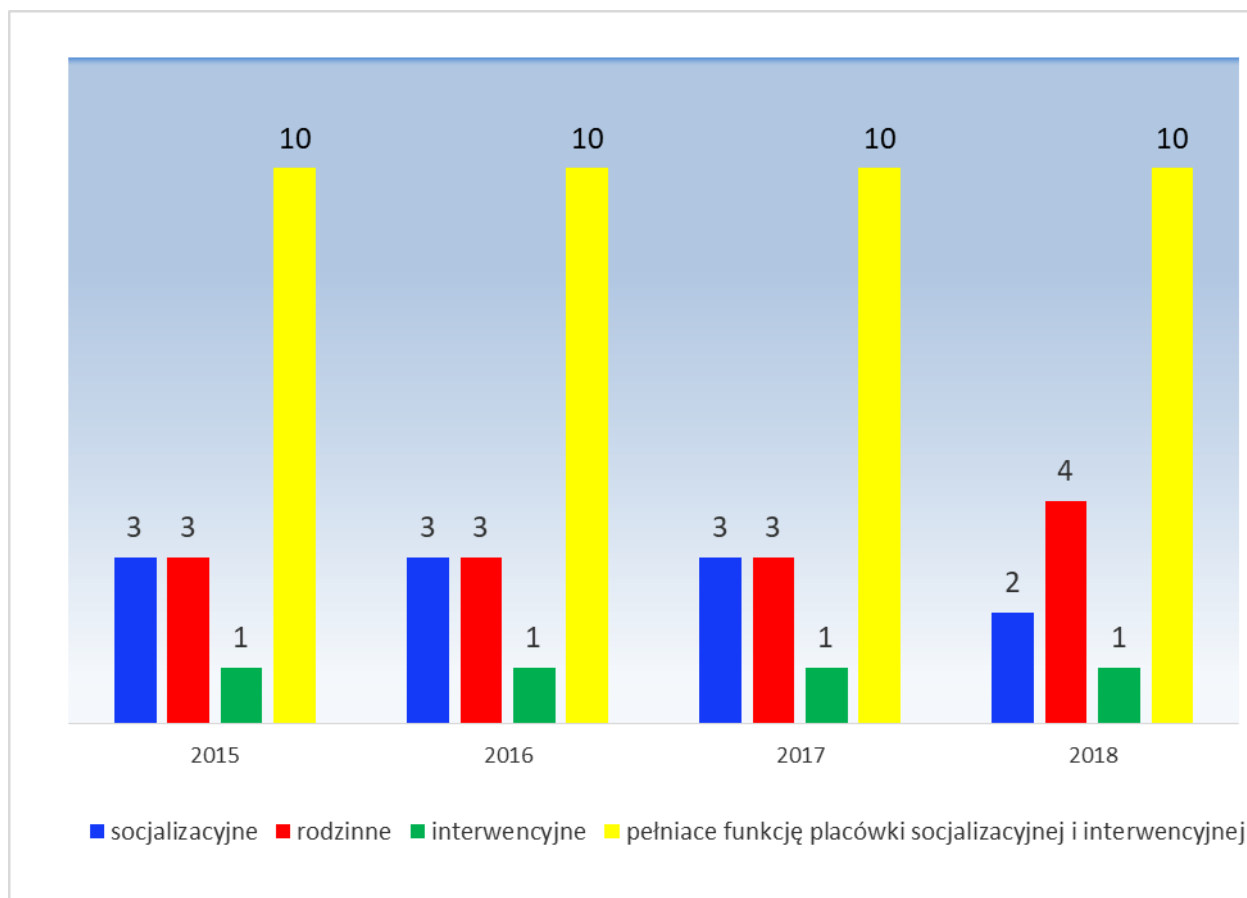
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 1** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
- 2** - Dom Młodzieży SOS - ul. Jutrzenki 1

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

- 1** - Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51

Wykres 10. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2018

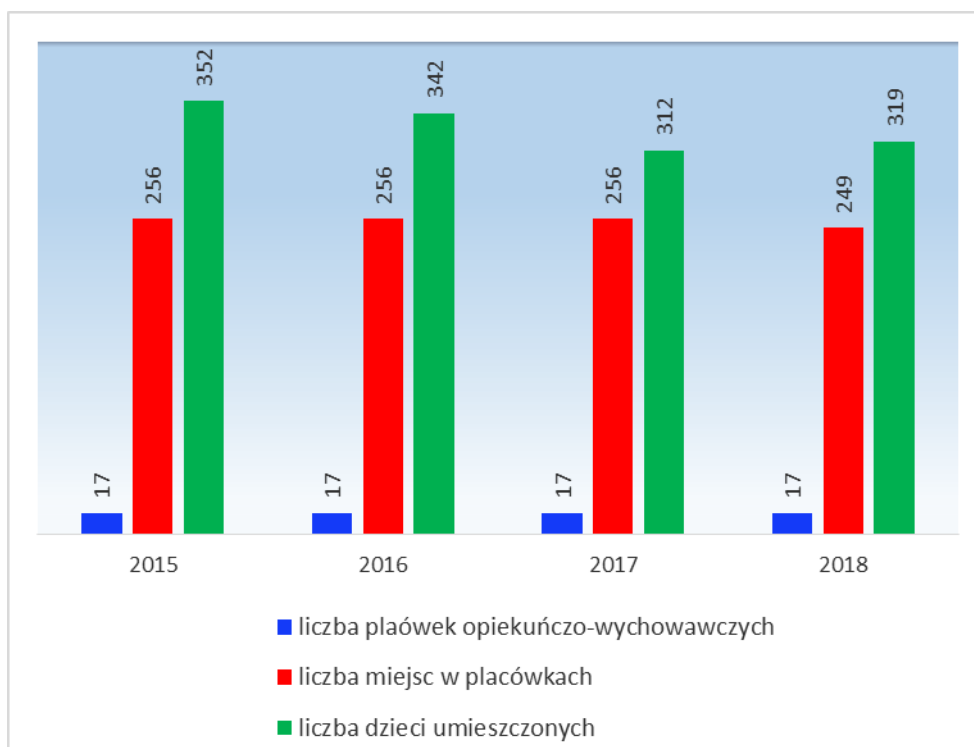
Źródło: Opracowanie własne MOPR

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **249³⁵ miejscami**. W ciągu 2018 roku umieszczonych było w nich **319 dzieci**, z których 117 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w Lublinie

³⁵ Do 31 marca 2018 roku placówki dysponowały 256 miejscami. Od 1 kwietnia 2018 roku, wraz z przekształceniem 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej socjalizacyjnej - Dom im Matki Weroniki liczba miejsc w placówce zmniejszyła się z 14 do 8, a w Rodzinnym Domu im. Serca Jezusa z 8 do 7, tym samym łączna liczba miejsc w placówkach w Lublinie wyniosła 249.

Wykres 11. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2015-2018

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2018 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 522 325,52 zł** (w tym, **903 070,53 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 35 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 24. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM					
Liczba placówek	17	17	17	17	19
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	13	13	13	13	15
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	4	4	4	4	5
Liczba miejsc w placówkach ogółem	256	256	249	248	244
Liczba osób korzystających	342	312	319	310	310
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	188	179	180	180	188
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13 558 146	13 436 083	13 429 667	13 500 000	13 500 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2018 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 053 337,63 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2018 roku wyniosły **1 098 242,76 zł**³⁶, w takich przypadkach nie ma obowiązku zawierania porozumień między powiatami.

W Lublinie od 1 stycznia 2013 roku zapewniona jest wspólna obsługa ekonomiczno-administracyjna i organizacyjna 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

- 1) Centrum Administracyjne „Pogodny Dom”- obsługujące 6 Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI,
- 2) Centrum Administracyjne im. Ewy Szelburg – Zarembiny obsługujące 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4.

Realizacja dodatku wychowawczego w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce.

Zgodnie z art. 115 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzonym na mocy ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, na każde dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Dodatek jest finansowany w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Jest udzielany na wniosek dyrektora placówki typu rodzinnego. W przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku, ustala się je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu.

W ciągu całego 2018 roku, w czterech ³⁷ placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie 33 dzieci było uprawnionych do tego dodatku. Wyplacono łącznie **296 dodatków** na kwotę **145 403,67 zł** z tego:

- 72 dodatki na kwotę 35 502,73 zł, wypłacono na 7 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka;
- 73 dodatki na kwotę 36 200,14 zł, wypłacono na 7 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. Serca Jezusa;
- 64 dodatki na kwotę 30 953,86 zł, wypłacono na 9 dzieci uprawnionych od 1 kwietnia 2018 roku z Domu im. Matki Weroniki
- 87 dodatków na kwotę 42 746,94 zł, wypłacono na 10 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. św. Dominika.

---

³⁶ bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2018 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2019r.

³⁷ Od 1 kwietnia 2018 roku, 1 placówka opiekuńczo-wychowawczej socjalizacyjna - Dom im Matki Weroniki przekształciła się w placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego, tym samym zwiększyła się liczba dzieci uprawnionych do dodatku

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- 1 stycznia 2018 roku było uprawnionych 20 dzieci;
- przybyło 13 dzieci uprawnionych;
- 7 dzieci opuściło placówki;
- 25 dzieci było uprawnionych w dniu 31 grudnia 2018 r.;
- wpłynęło łącznie 13 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 31 decyzji przyznających dodatek.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, świadczenie dobry start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24. roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Zgodnie z §7 rozporządzenia na każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej świadczenie dobry start przysługuje odpowiednio: rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ustalenie prawa do świadczenia dobry start oraz jego wypłata następują na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. W okresie od 1 sierpnia do 30 listopada pracownicy Sekcji przyjmowali i rozpatrywali wnioski dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie. Dyrektorzy 17 placówek opiekuńczo – wychowawczych złożyli łącznie 158 wniosków. Wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie. W 2018 roku na realizację świadczenia „Dobry start” dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie wydano **47 400 zł**:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Rodzinka I-VI – 64 wnioski,
- Dom Rodzinny Nr 1-4 – 35 wniosków,
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 21 wniosków,
- Pogotowie opiekuńcze – 9 wniosków,
- Rodzinny Dom Dziecka – 4 wnioski,
- Rodzinny Dom im Serca Jezusa – 4 wnioski,
- Dom im. Matki Weroniki – 4 wnioski,
- Rodzinny Dom im. Św. Dominika – 2 wnioski,
- Dom Młodzieży SOS – 15 wniosków.

Rekomendacje:

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać:

- zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z Sądem w zakresie:
  - przyspieszenia procedur normowania statusu prawnego dzieci,
  - właściwego określania placówek w których mają być umieszczone dzieci,
  - doprowadzania dzieci do wskazanych przez MOPR placówek,
  - kontynuowania bezpośredniej współpracy z kuratorami sądowymi,

- kontynuacja działań zmierzających do przekształcenia dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Lublin, które w obecnym kształcie (30 miejsc) mogą funkcjonować do końca 2020 roku.

3. Usamodzielnienia

Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy) zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Osoby usamodzielniane objęte są pomocą :

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;
3. na zagospodarowanie udzielaną w formie rzeczowej lub pieniężnej;
4. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
5. w uzyskaniu zatrudnienia.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą, zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, rodzaju pieczy zastępczej, od uzyskiwanych dochodów, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, ze zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, ze zm. oraz w brzmieniu na dzień 31.12.2011 r.),
- rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2005 r. nr 6, poz. 45, ze zm.) – dotyczy osób, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą przed dniem 1 stycznia 2012 r.,
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954) – dot. osób, które opuściły placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,

- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012 r. nr 58, poz. 305) obowiązywało do dnia 30 kwietnia 2018 r.
- rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz.U. z 2018 r. poz. 822).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2018 znajdowało się łącznie **505 usamodzielnianych** wychowanków, z czego:

- 263 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej,³⁸
- 242 wychowanków z 69 placówek³⁹.

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto **454** wychowanków (ponad 89,90% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). Dla 22 osób z placówek i 26 z rodzin zastępczych wyznaczono opiekuna usamodzielnienia. Osoby te opracują indywidualny program usamodzielnienia na miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia.

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2018 roku **1 018 644,09 zł**.

Tabela 25. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ⁴⁰
	Rok 2016	Rok 2017		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	417 461,38	357 605,02	447 942,10	449 000
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	670 278,24	623 254,22	570 701,99	600 000

Zródło: Opracowanie własne MOPR

W procesie usamodzielnienia do najważniejszych problemów należy zaliczyć:

- trudności związane z aktywizacją młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia, co jest skutkiem nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne oraz nieprzygotowywania się do zajęć),
- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,

³⁸ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

³⁹ Z czego 55 osób to wychowankowie z 37 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

⁴⁰ Potrzeby w roku 2019 zostały wykazane zgodnie z planem finansowym przyjętym uchwałą budżetową na rok 2019 przez Radę Miasta Lublin.

- zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,
- niejednakowe wysokości pomocy na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

Propozycje rozwiązań istniejących problemów:

- dalsza współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodzinami zastępczymi pod kątem przygotowywania wychowanków do życia po opuszczeniu placówki (proces usamodzielnienia rozpoczyna się z chwilą wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia, a nie z chwilą opuszczenia placówki bądź rodziny zastępczej),
- dalsza aktywizacja młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych oraz pomoc w uzyskaniu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin,
- kierowanie wychowanków do uczestnictwa w projektach przeznaczonych dla młodzieży NEET oraz w innych projektach przeznaczonych dla osób pełnoletnich celem zwiększenia szans na rynku pracy.

Bardzo istotną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2018 dysponowało **7 mieszkaniem chronionymi** (25 miejsc). W 2018 r. wpłynęło 8 wniosków o udzielenie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym (rozpatrzono również 2 wnioski, które wpłynęły w 2017 r.), 7 osób zostało przyjętych, 1 osoba wycofała wniosek (umorzenie postępowania), 1 osoba otrzymała decyzję odmowną, 1 osoba zrezygnowała z pobytu pomimo pozytywnej oceny Komisji kwalifikacyjnej. W ciągu całego 2018 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystały **23 osoby** (16 z placówek, 7 z rodzin zastępczych).

Szczegółowe formy pomocy finansowej udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2016	Rok 2017		
USAMODZIELNIENIE				
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA				
Liczba osób	1	513	470	470
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ				
Liczba osób	2	135	119	120
Kwota świadczeń w złotych	3	672 582	626 287	600 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	4	24	26	25
Kwota świadczeń w złotych	5	120 321	126 975	115 000
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	6	113	103	95
Kwota świadczeń w złotych	7	497 703	446 989	430 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	8	28	27	30
Kwota świadczeń w złotych	9	54 558	52 323	55 000
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE				
Liczba osób	10	66	56	62
Kwota świadczeń w złotych	11	327 967	291 372	370 000
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	12	11	10	26
Kwota świadczeń w złotych	13	72 564	65 988	117 963
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	14	58	52	43
Kwota świadczeń w złotych	15	229 168	204 090	211 035
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	16	14	13	23
Kwota świadczeń w złotych	17	26 235	21 294	41 002
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST. 1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	18	22	15	13
Kwota świadczeń w złotych	19	93 505	68 154	70 000
W TYM: (od poz. 20 do poz. 25)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	20	5	1	1
Kwota świadczeń w złotych	21	22 386	5 166	5 289

POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	22	17	13	11	15
Kwota świadczeń w złotych	23	57 343	52 656	51 227	54 133
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	24	5	3	2	3
Kwota świadczeń w złotych	25	13 776	10 332	6 888	10 578

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z uchwałą nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin w 2017 roku był tworzony wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu. Wnioski o przydział mieszkania były przyjmowane do końca marca 2017 roku. Na wykazie znalazło się 64 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się w Lublinie. Osoby te oczekują na propozycję mieszkania. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny. Na dzień 31 grudnia 2018 r. 28 osób zawarło umowę najmu lokalu mieszkalnego, 36 osób nadal oczekuje. W 2019 roku będzie tworzony kolejny wykaz.

Rekomendacje:

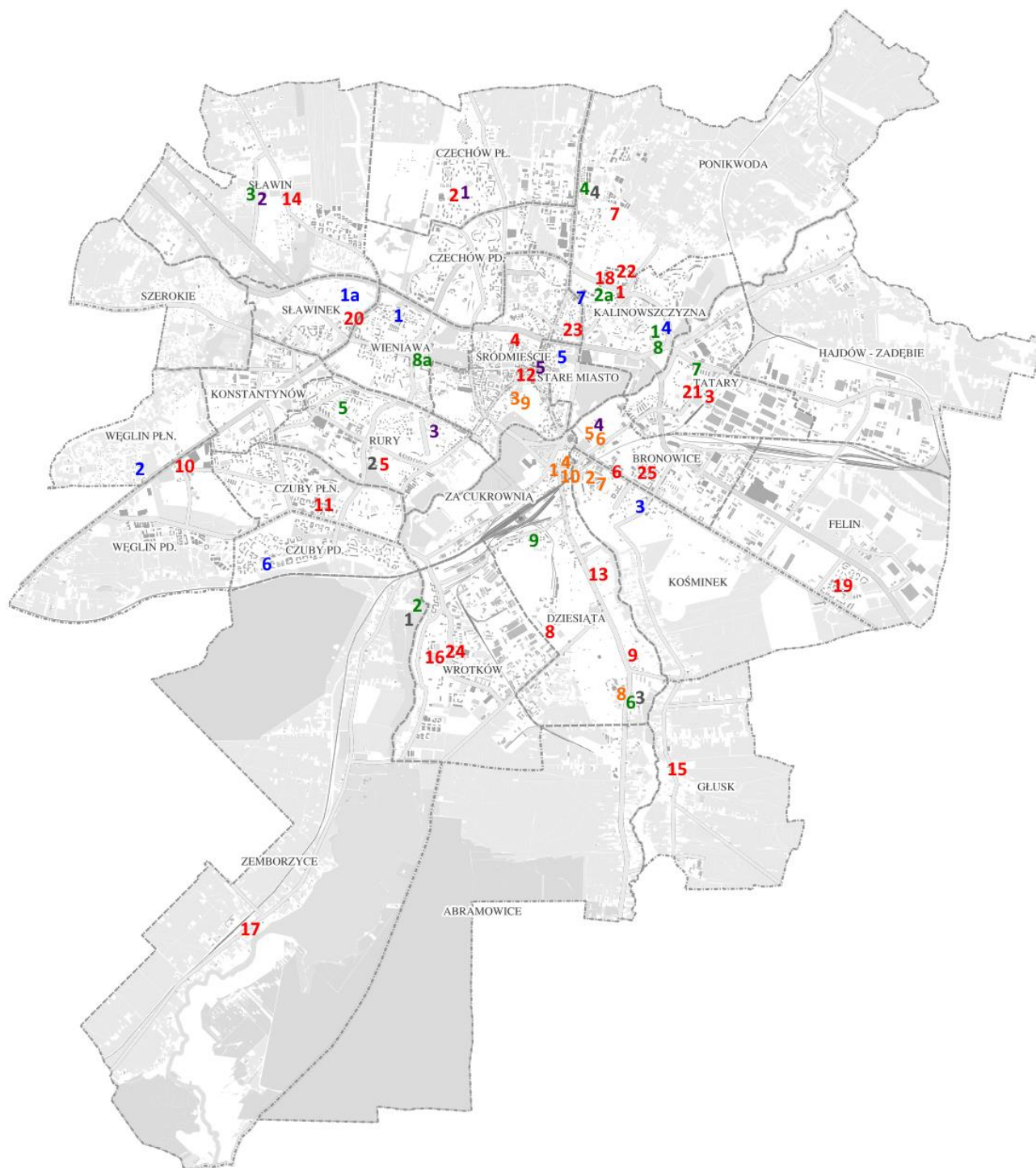
Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2018 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- dalsze zapewnianie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez dążenie do zawarcia umowy najmu lokalu z zasobów Miasta,
- dalsze zapewnianie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- dalsze zapewnianie pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej, zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór merytoryczny nad działalnością 7 domów pomocy społecznej i 53 ośrodków wsparcia. Na mapie nr 4 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek.

Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2018 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1- DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2- DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 223

- 3- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4- DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5- DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie, ul. Archidiakońska 7
- 6- Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22

7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

1 - ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84

2 - ŚDS, ul. Nałkowskich 78

2a - Filia ŚDS przy ul. Nałkowskich 78, ul. Lwowska 28

3 - ŚDS, ul. Zbożowa 22A

4 - ŚDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

5 - ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a

6 - ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2

7 - ŚDS „Serce”, ul. Gospodarca 32

8 - ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19

8a - Filia ŚDS „Mefazja” - „MEMORY”, al. Raclawickie 22

9 - ŚDS "Akademia Artystyczna", ul. Wyścigowa 31

Kluby samopomocy

1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78

2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Pozytywistów 16

3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2

4 - Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Ośrodki Wsparcia dla Seniorów

1 - Centrum Usług Socjalnych, ul. Lwowska 28

2 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1

3 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Gospodarca 7

4 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Niecała 16

5 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 4, ul. Pozytywistów 16

6 - Klub Seniora „Pogodna”, ul. Droga Męczenników Majdanka 25

7 - Klub Seniora „Owocowa”, ul. Owocowa 6

8 - Klub Seniora „Róży Wiatrów”, ul. Róży Wiatrów 9

9 - Klub Seniora „Pod świerkami”, ul. Tuwima 5

10 - Klub Seniora „Roztocze”, ul. Roztocze 1

11 - Klub Seniora „Ruta”, ul. Jana Pawła II 11

12 - Klub Seniora „Śródmieście”, ul. Narutowicza 6

13 - Klub Seniora „Dziesiąta”, ul. Kunickiego 130

14 - Klub Seniora „Sławin”, ul. Sławinkowska 50

15 - Klub Seniora „Głusk”, ul. Głuska 145

16 - Klub Seniora „Nałkowskich”, ul. Nałkowskich 114

17 - Klub Seniora „Nad Zalewem”, ul. Krężnicka 156

18 - Klub Seniora „Kalina”, ul. Lwowska 28

19 - Klub Seniora „Felin”, ul. Zygmunta Augusta 15

20 - Klub Seniora „Sławinek”, Al. Warszawska 31

21 - Klub Aktywnych Kobiet, Al. Gospodarca 7

22 - Klub Seniora „Senior Montessori”, ul. Lwowska 28

23 - Klub Seniora „Przy Zamku”, ul. Ruska 15

24 - Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114

25 - Świetlica dla Seniorów, ul. Puchacza 6

Schroniska i domy dla bezdomnych

1 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn z usługami opiekuńczymi, ul. Młyńska 10

2 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17

3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32

4 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8

5 - Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3

6 - Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3 A

7 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17

8 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2 F

9 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32

10 - Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18

Inne ośrodki wsparcia

1 - Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z

Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1

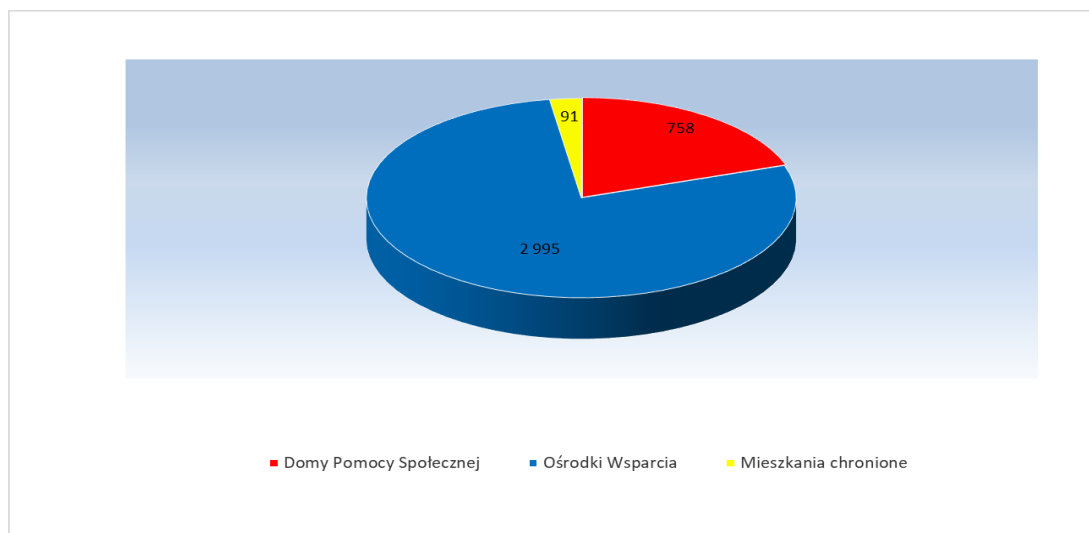
2 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A

3 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Chmielewskiego 9

4 - Dom dla Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ul. Bronowicka 3

5 - Jadłodajnia, ul. Zielona 3

Wykres 12. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR

1. Domy pomocy społecznej

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 7 domów pomocy społecznej. Oferują one łącznie 625 miejsc, z których w 2018 roku skorzystało 758 osób. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2018 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej oczekiwało łącznie **244** osoby w tym:

- DPS im. M.T. z Kalkuty – **34** osoby,
- DPS „Kalina” – **82** osoby,
- DPS im. W. Michelisowej – **22** osoby,
- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – **25** osób,
- DPS „Betania” – **32** osoby,
- DPS z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej – **34** osoby,
- Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – **15** osób.

Uśredniony miesięczny koszt utrzymania osoby w lubelskich domach pomocy społecznej, naliczany według odpłatności, wynosił w 2018 roku **4 069 zł**.

Tabela 27. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ (w tym rodzinne)						
Liczba placówek	1	7	7	7	9	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6	8	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1	1	
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	623	625	625	641	
Liczba osób korzystających	5	758	781	758	774	
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	25 713 153	27 068 183	28 305 857	31 061 937	32 615 034

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 planowane jest wzbogacenie oferty dla mieszkańców Miasta Lublin o nowe placówki:

Planowane jest uruchomienie **dwóch rodzinnych domów pomocy** dla osób w podeszłym wieku. Każdy przeznaczony będzie dla 8 osób. W dniu 14 grudnia 2017 r. została podpisana umowa pomiędzy Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego a Gminą Lublin reprezentowaną przez Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich o dofinansowanie Projektu: „Budowa dwóch rodzinnych domów przy ul. Kalinowszczyzna w Lublinie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 13 Infrastruktura Społeczna, Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych w formie współfinansowania Unii Europejskiej. Całkowita wartość Projektu wynosi 3 320 639,05 zł. Wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 3 187 778,38 zł. Zakończenie finansowe realizacji projektu planowane jest na dzień 31 grudnia 2019 r. W powyższej tabeli przewidziano zwiększenie zasobów o 2 rodzinne domy pomocy w 2020 roku z liczbą 8 miejsc każdy. Nie jest jednak możliwe określenie kosztu funkcjonowania Domów w 2020 roku, ponieważ znane są jedynie koszty realizacji Projektu w latach 2017 - 2019, czyli utworzenia placówek.

2.Ośrodki wsparcia W 2018 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowały 53 ośrodki wsparcia o liczbie miejsc 1 501. Z pomocy ośrodków w 2018 roku skorzystało 2 995 osób, w tym 1 356 osób korzystało z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 639 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Tabela 28. Liczba osób korzystających w 2018 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin

wyszczególnienie		jednostki organizacyjne o zasięgu lokalnym – finansowane z budżetu gmin						jednostki organizacyjne o zasięgu ponad gminnym – finansowane z budżetu powiatów						ogółem – liczba jednostek	ogółem - liczba miejsc	ogółem – liczba osób
		podmiot prowadzący – gmina			inny podmiot prowadzący			podmiot prowadzący – powiat			inny podmiot prowadzący					
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób			
Rodzaje ośrodków wsparcia	środowiskowe domy samopomocy	0	0	0	0	0	0	3	156	197	6	278	329	9	434	526
	kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0	2	30	138	2	30	355	4	60	493
	ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	35	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	35	40
	kluby samopomocy (dla seniorów)	18	245	296	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	245	296
	domy dla matek z małoletnimi dziećmi	0	0	0	1	25	32	0	0	0	0	0	0	1	25	32
	noclegownie	0	0	0	1	25	108	0	0	0	0	0	0	1	25	108
	ogrzewalnie	0	0	0	4	99	157	0	0	0	0	0	0	4	99	157
	schroniska dla bezdomnych	0	0	0	4	113	146	0	0	0	0	0	0	4	113	146
	jadłodajnie	0	0	0	1	85	425	0	0	0	0	0	0	1	85	425
	inne ośrodki wsparcia (w tym 7 OW dla seniorów)	8	345	685	1	10	35	0	0	0	1	25	52	10	380	772
RAZEM		27	625	1 021	12	357	903	5	186	335	9	328	736	53	1 501	2 995

Źródło: Opracowanie własne MOPR

2.1. Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków były osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy. W trzynastu tego typu placówkach wsparcie otrzymało 1 019 osób.

W 2018 roku, decyzją Wojewody Lubelskiego udzielono Gminie Lublin dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadania z zakresu administracji rządowej dotyczącego rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Kwota 180 628,00 zł została przeznaczona na likwidację barier architektonicznych w budynku użytkowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy „Roztocze” przy ul. Wallenroda 2a, którego organem prowadzącym jest Lubelskie Towarzystwo Dobroczynności.

W dniu 14 czerwca 2018 roku do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego została przekazana informacja w zakresie środków finansowych związanych z realizacją programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” na lata 2017 – 2021 przyjętego uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. Do LUW przedstawione zostało zapotrzebowanie na podwyższenie dotacji dotyczące uczestników środowiskowych domów samopomocy z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej

lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Zwiększona dotacja została przyznana dla 81 osób spełniających kwalifikacje i dotyczy: ŚDS „Misericordia” - 1 osoba, ŚDS „Kalina” - 5 osób, ŚDS „Absolwent – 16 osób, ŚDS „Roztocze” - 20 osób, ŚDS „Akademia Artystyczna” – 5 osób, ŚDS przy ul. Zbożowej 22A – 34 osoby. Zwiększoną dotację przyznano na 9 miesięcy 2019 r. zgodnie wyliczeniem $1\,752,50\text{ zł} \times 30\% \times \text{liczba osób w poszczególnym ośrodku} \times 9$ miesięcy.

Rekomendacje:

Ze względu na istniejące potrzeby w tym zakresie podejmowane są działania na rzecz rozbudowy systemu ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi **i planowane jest utworzenie nowego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 – 2020, przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Kalina” ul. Kalinowszczyzna 84 planowane jest utworzenie **nowego specjalistycznego ośrodka**. Projekt zakłada zwiększenie o 30 liczby miejsc pobytu dziennego, uruchomienie 6 miejsc okresowego całodobowego pobytu oraz utworzenie 24 miejsc całodobowego pobytu. W oddziale całodobowego pobytu wyodrębnione zostaną pododdziały po 8 osób każdy. Pododdziały będą posiadać jadalnię z aneksem do wypoczynku i zajęć. W ramach integracji społecznej mieszkańcy będą mogli korzystać ze świetlicy. Uruchomiony będzie gabinet medycznej pomocy doraźnej oraz będzie możliwość uzyskania porady psychologa, psychiatry, prawnika oraz pracownika socjalnego.

W dniu 14 grudnia 2017 r. została podpisana umowa pomiędzy Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego a Gminą Lublin reprezentowaną przez Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich o dofinansowanie Projektu: „Rozbudowa środowiskowego domu samopomocy „Kalina” w Lublinie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 13 Infrastruktura Społeczna, Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych, w formie współfinansowania Unii Europejskiej. Całkowita wartość Projektu wynosi 10 724 687,00 zł. Całkowite wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 10 356 393,93 zł.

W dniu 21 grudnia 2017 r. została podpisana umowa między PFRON a Gminą Lublin na refundację ze środków Funduszu wymaganego wkładu własnego w powyższym projekcie. Dofinansowanie dotyczy kwoty 1 035 639, 39 zł. Zakończenie finansowe realizacji projektu planowane jest na dzień 31 grudnia 2019 r. W związku z powyższym w roku 2020 przyjęto zwiększenie liczba miejsc o 30 w środowiskowych domach samopomocy. Z racji tej, że okres realizacji projektu obejmuje lata 2017, 2018 i 2019, nie ma możliwości przypisania kwot realizacji do poszczególnych lat.

2.2. Drugą pod względem liczebności grupą korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby w wieku starszym Na terenie Miasta Lublin w 2018 roku funkcjonowało 6 dziennych ośrodków wsparcia, 18 klubów samopomocy oraz 1 świetlica. Z ich oferty skorzystało łącznie 716 seniorów.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w wieku senioralnym w 2018 roku oferta placówek w Mieście Lublin została wzbogacona o 5 nowopowstałych placówek funkcjonujących w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia⁴¹:

- **Klub Seniora „Felin”** przy ul. Zygmunta Augusta 15 dla 15 osób,
- **Klub Seniora „Sławinek”** przy Al. Warszawskiej 31 dla 15 osób,
- **Klub Seniora „Senior Montessori”** przy ul. Lwowskiej 28 dla 20 osób
- **Klub Aktywnych Kobiet** przy ul. Gospodarczej 7 dla 10 osób,
- **Klub Seniora „Przy Zamku”** przy ul. Ruskiej 15 dla 15 osób.

Rekomendacje:

W ramach rozbudowy sieci placówek przeznaczonych dla osób starszych Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, złożył projekt dotyczący rozszerzenia usług w Ośrodkach dla seniorów i zwiększenia o 26 liczby miejsc. W dniu 23.10.2017 r. Gmina Lublin – Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie, podpisała umowę nr 13/RPLU.11.02.00-06.0020/17-00 o dofinansowanie projektu: „Aktywni i samodzielni. Usługi społeczne i zdrowotne- tworzenie systemu pomocy środowiskowej w celu wsparcia 350 osób w podeszłym wieku.” Projekt realizowany jest od 01.10.2017 r. do 30.09.2020 r. Zadanie współfinansowane jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Całkowita kwota dofinansowania wynosi: 3 497 289, 15 zł, wkład własny: 184 067,85 zł (5%). Całkowita wartość projektu: 3 681 357,00 zł.

Projekt dotyczy: wsparcia działalności dwóch Centrów Dziennego Pobytu dla Seniorów (Niecała 16, Gospodarcza 7): wprowadzenie nowych usług, dostosowanie infrastruktury Centrów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, utworzenia Punktu Domowej Opieki w Śródmieściu, wsparcia działalności Klubów Seniora.

Usługi świadczone w ramach projektu to, między innymi: zajęcia artystyczne – warsztaty teatralne, zajęcia prozdrowotne: seanse w jaskini solnej, gimnastyka na basenie, zajęcia edukacyjne: spotkania ze specjalistami różnych dziedzin, nauka obsługi komputera i Internetu, arteterapia: warsztaty plastyczne, zajęcia florystyczne.

2.3. Znaczącą pod względem liczebności grupę stanowiły także osoby przebywające w ogrzewalniach, schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. W okresie sprawozdawczym, w 10 placówkach pomocy udzielono 695 osobom.

Analiza danych dotycząca osób bezdomnych, które ze względu na stan zdrowia wymagają okresowo wzmożonej opieki, wskazywała na pilną potrzebę uruchomienia na terenie Lublina schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn.

Do służb społecznych, zgłaszana była konieczność zabrania osoby bezdomnej, po zakończonym leczeniu szpitalnym lub zaopatrzonej doraźnie na szpitalnej izbie przyjęć. Schroniska dla osób bezdomnych nie były przystosowane do obsługi rekonwalescentów oraz

---

⁴¹ Uchwała nr 1270/XLIX/2018 Rady Miasta Lublin z dnia 25 października 2018 r. w sprawie zmiany Statutu Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie oraz uchwała nr 29/II/2018 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2018r. w sprawie zmiany Statutu Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie.

nie zatrudniały osób do opieki i pielęgnacji mieszkańców schroniska. Baza lokalowa funkcjonujących na terenie Miasta Lublin schronisk, nie była dostosowana do potrzeb takich osób. Schroniska dysponują salami wieloosobowymi, nie ma oddzielnych pokoi dla osób chorych i nie są one dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ośrodki nie mają także możliwości zapewnienia mieszkańcom schroniska odpowiedniej do stanu zdrowia diety. Osoby po pobytach w szpitalu są zwykle niesamodzielne ze znacznie ograniczoną możliwością poruszania się, wymagają pomocy przy spożywaniu posiłków, poruszaniu się po ośrodku, dozowaniu leków, zmianie opatrunków. Ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia, osoby bezdomne, wymagające pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, kierowane były dotychczas w trybie interwencyjnym do domów pomocy społecznej poza Lublin. W związku z koniecznością zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla niepełnosprawnych osób bezdomnych, podjęto działania mające na celu zapewnienie przez Miasto opieki zastępczej takim osobom i w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby powstało, funkcjonujące od 15 lutego 2018 roku **Schronisko dla bezdomnych mężczyzn z usługami opiekuńczymi**. Jest to nowa forma pomocy osobom bezdomnym, oferująca innowacyjny zakres pomocy jakim są usługi opiekuńcze. Schronisko dysponuje 24 miejscami i zostało uruchomione w budynku o powierzchni 390 m² przy ul. Młyńskiej 10. Jest to parterowy budynek w bardzo dobrym stanie technicznym, z 17 pokojami o powierzchni 18 m² każdy, bez barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. Utworzenie schroniska z usługami opiekuńczymi na terenie Lublina w znacznym stopniu zabezpiecza potrzebę zapewnienia schronienia osobom bezdomnym, o szczególnych wymaganiach, wynikających ze stanu zdrowia i niepełnosprawności.

Poza nowopowstałą placówką w 2018 roku terenie Lublina funkcjonowały jeszcze 3 schroniska dla osób bezdomnych, prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta Lublin. Były to:

1. Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych dla 35 bezdomnych mężczyzn prowadzone przy ul. Dolna Panny Marii 32 przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta,
2. Schronisko dla 34 bezdomnych mężczyzn prowadzone przy ul. Garbarskiej 17 przez „Nadzieję” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu.
3. Schronisko dla 20 bezdomnych kobiet prowadzone przy ul. Bronowickiej 3 przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej.

Bezdomni mężczyźni mogą także uzyskać schronienie w całorocznej Noclegowni dla 25 bezdomnych mężczyzn przy ul. Młyńskiej 8 prowadzonej przez Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu.

Aktualnie na terenie Lublina funkcjonują także 4 ogrzewalnie:

1. Ogrzewalnia dla 15 bezdomnych kobiet przy ul. Bronowickiej 3A prowadzona przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej,
2. Ogrzewalnia dla 12 bezdomnych mężczyzn przy ul. Garbarskiej 17 prowadzona przez Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu,

3. Ogrzewalnie dla 42 bezdomnych mężczyzn przy ul. Abramowickiej 2F prowadzona przez Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu,
4. Ogrzewalnie dla 30 bezdomnych mężczyzn przy ul. Dolnej Panny Marii 32 prowadzona przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta.

Rekomendacje:

Z dniem 1 stycznia 2019 roku rozpoczął funkcjonowanie Dzienny ośrodek dla osób bezdomnych przy ul. Prymasa Wyszyńskiego 2, którego organem prowadzącym jest Caritas Archidiecezji Lubelskiej. W nowopowstałej placówce osoby bezdomne mogą skorzystać ze świetlicy, ciepłego posiłku, kawy czy herbaty. Doraźnie można również opatrzyć rany i skorzystać z usług fryzjera. Dodatkowo Ośrodek umożliwi skorzystanie z łaźni, gdzie osoby bezdomne mogą się wykąpać, zmienić ubranie, skorzystać z pralki i suszarki do ubrań.

Caritas Archidiecezji Lubelskiej w dniu 10.12.2018 roku, złożyło ofertę dotyczącą realizacji zadania publicznego dotyczącego doposażenia łaźni dla bezdomnych w trybie określonym w art. 19 a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.) tj. z pominięciem otwartego konkursu ofert. Zgodnie ze złożonym wnioskiem Caritas Archidiecezji Lubelskiej otrzymało dotację w wysokości 10 000,00 zł . Przekazane środki finansowe zostały przeznaczone na prace budowlane (montaż drzwi, zakup i montaż umywalk) i prace wykończeniowe (malowanie, gładź, akryl). Wkład własny Caritas Archidiecezji Lubelskiej wynosił 2 000,00 zł.

W okresie od 1 listopada 2017 do 31 marca 2018 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowały 3 noclegownie sezonowe. Placówki te funkcjonowały przez 5 miesięcy w roku. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni noclegownie zostały przekształcone w ogrzewalnie i aktualnie funkcjonują przez 7 miesięcy w roku (od 1 października do 30 kwietnia). Wydłużenie funkcjonowania sezonowych ośrodków o 2 miesiące w roku, w znacznym stopniu przyczyni się do zabezpieczenia schronienia w trudnym okresie jesienno – zimowym.

2.4. Pozostałe ośrodki wsparcia

Istniejące uregulowania prawne nie wyszczególniają schronisk dla osób bezdomnych, przeznaczonych dla matek z dziećmi. Odpowiednim ośrodkiem wsparcia, określonym w ustawie o pomocy społecznej jest dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Na terenie Lublina takiego ośrodka nie było, a potrzeby w tym zakresie realizowało Schronisko dla samotnych matek z dziećmi mieszkanek Miasta Lublin z 35 miejscami oraz bezdomnych kobiet mieszkanek Miasta Lublin z 15 miejscami. W związku z powyższym, powstała kolejna placówka, funkcjonująca od 1 lipca 2018 roku - **Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży**, dysponujący 25 miejscami. Nowopowstały ośrodek spełnia standardy podstawowych usług określonych w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Mieszkanki ośrodka z dziećmi, poza schronieniem otrzymują także wsparcie psychologa prawnika oraz pracownika socjalnego. W ośrodku zorganizowane są również zajęcia

zwiększające aktywność w życiu społecznym, umiejętność spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań i umiejętności.

Poza nowopowstałą placówką dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, do ośrodków wsparcia funkcjonujących w Mieście Lublin w 2018 roku, a nie wymienionych wg powyższych grup adresatów należą:

- Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”
- Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelktualną
- Jadłodajnia prowadzona przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Rekomendacje:

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 planowane jest wzbogacenie oferty dla mieszkańców Miasta Lublin o nową placówkę.

Przy Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty ul. Głowackiego 26 planowane jest utworzenie Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Projekt będzie składał się z dwóch części. Jedną z nich będzie utworzenie Centrum Aktywności przeznaczonego dla 30 osób niepełnosprawnych intelektualnie, które zlokalizowane będzie na parterze budynku. Zajęcia będą odbywały się w pracowni kompetencji społecznych, technik różnych, rehabilitacji, kultury i sztuki rehabilitacji relaksacyjnej oraz kulinarnej. Uczestnicy będą mogli korzystać z porad psychologa, pedagoga oraz pracownika socjalnego. Do ich dyspozycji będzie pokój wyciszenia oraz pokój światłoterapii. W dniu 14 grudnia 2017 r. została podpisana umowa pomiędzy Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego a Gminą Lublin reprezentowaną przez Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich o dofinansowanie Projektu: „Budowa centrum rozwoju i integracji społecznej osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Głowackiego w Lublinie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 13 Infrastruktura Społeczna, Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych, w formie współfinansowania Unii Europejskiej. Całkowita wartość Projektu wynosi 6 178 361,83⁴² zł. Wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 6 008 724,84 zł. W dniu 21 grudnia 2017 r. została podpisana umowa między PFRON a Gminą Lublin na refundację ze środków Funduszu wymaganego wkładu własnego w powyższym projekcie. Dofinansowanie dotyczy kwoty 450 000 zł. Zakończenie finansowe realizacji projektu zaplanowane jest na 31 grudnia 2019 r.

Tabela 29. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓLEM						
Liczba placówek	1	45	47	53	53	54

⁴² Wartość projektu dotyczy również utworzenia mieszkań dla 24 osób dorosłych i starszych niepełnosprawnych intelektualnie,

Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	25	27	32	31	32
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	20	20	21	22	22
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 326	1 331	1 501	1 491	1 551
Liczba osób korzystających	5	2 839	2 996	2 995	2 931	2 961
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	270	267	273	276	296
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	14 242 080	15 196 935	17 688 099	19 735 442	20 317 444
W TYM (z wierszy 1-9):						
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY ⁴³						
Liczba placówek	8		9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	3	3	3	3	3
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	429	434	434	434	464
Liczba osób korzystających	12	544	538	526	526	556
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	132	132	138	138	158
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	6 545 408	6 884 299	8 272 837	9 638 049	9 757 920
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	15	5	6	6	6	6
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 20 i 21)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	16	5	6	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	17	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	239	234	290	290	290
Liczba osób korzystających	19	344	316	385	385	385
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	42	44	41	41	41
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	21	2 568 273	5 726 502	6 358 999	7 012 617	7 363 248
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	22	9	7	5	5	5
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	23	0	0	0	0	0

⁴³ W związku z brakiem, na dzień sporządzania oceny zasobów zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie kosztów działalności przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, nie uwzględniono zwiększenia liczby miejsc oraz wysokości środków finansowych. Środki finansowe na prowadzenie środowiskowych domów samopomocy w 2017 i 2018 roku oszacowano zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej tj. kwota kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą 634 x 200% x liczba miejsc x 12 miesięcy w 2017 r., a w 2018 r. 634 x 230% x liczba miejsc x 12 miesięcy).

Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	9	7	5	5	5
Liczba miejsc w placówkach ogółem	25	253	243	168	138	138
Liczba osób korzystających	26	497	501	224	224	224
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	27	32	27	27	27	27
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	28	1 500 000	1 378 000	1 495 534	1 401 600	1 471 680
OGRZEWALNIE DLA BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	22	0	1	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	23	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	0	1	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	25	0	15	99	99	99
Liczba osób korzystających	26	0	55	157	157	157
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	27	0	1	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	28	0	49 000	249 266	244 400	256 620
KLUBY SAMOPOMOCY (dla osób z zaburzeniami psychicznymi)						
Liczba placówek	29	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	30	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	31	2	2	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	32	55	55	60	60	60
Liczba osób korzystających	33	492	509	493	493	493
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	6	6	9	9	9
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	334087	333 080	353 274	403 776	403 776
Pozostałe ośrodki wsparcia						
Świetlice dla seniorów						
Liczba placówek	36	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	37					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	38	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	39	10	10	10	10	10
Liczba osób korzystających	40	39	33	35	35	35
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	1	1	1	1	1

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Ośrodki Wsparcia dla Dzieci Niepełnosprawnych						
Liczba placówek	43	2	2	2	2	2
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	44	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	45	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	46	55	50	50	50	50
Liczba osób korzystających	47	80	54	56	56	56
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	48	42	38	31	31	31
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	49	2 377 404	0 ⁴⁴	0	0	0
Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia						
Liczba placówek	50	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	51					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	52	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	53	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	54	55	66	52	52	52
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	55	4	2	4	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	56	340 700	365 000	365 000	396 000	396 000
Kuchnie dla Ubogich						
Liczba placówek	57	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	58					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	59	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	60	85	85	85	85	85
Liczba osób korzystających	61	425	425	425	425	425
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	62	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	63	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Klub Samopomocy dla Seniorów						
Liczba placówek	64	11	13	18	18	18
z tego: według organu	65	11	13	18	18	18

⁴⁴ Nie można wyodrębnić środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie Dziennych Domów Pomocy funkcjonujących w Zespole Ośrodków Wsparcia jako Centra Dziennego Pobytu, ponieważ finansowane są w całości z Ośrodkami dla Osób Niepełnosprawnych (Benjamin i DOA) jako zadania własne Gminy. Środki finansowe ujęto w całości w tabeli Dzielne Domy Pomocy.

prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST						
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	66	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	67	135	155	245	245	245
Liczba osób korzystających	68	194	237	296	296	296
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	69	5	10	11	11	11
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	70	208 664	78 408	80 650	100 000	105 000
DOMY DLA MATEK Z MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI						
Liczba placówek	71	0	0	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	72	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	73	0	0	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	74	0	0	25	25	25
Liczba osób korzystających	75	0	0	32	32	32
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	76	0	0	2	2	2
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	77	0	0	135 000	264 000	277 200
DZIENNY OŚRODEK WSPARCIA DLA BEZDOMNYCH⁴⁵						
Liczba placówek	92	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	93	1	1	1	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	94	0	0	0	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	95	40	40	40	30	30
Liczba osób korzystających	96	169	262	284	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	97	5	5	5	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	98	312 544	327 646	322 539	220 000	231 000
DZIENNE CENTRUM AKTYWNOŚCI						
Liczba placówek	99	0	0	0	0	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	100	0	0	0	0	1

⁴⁵ Wskazane dane za lata 2016-2018 dotyczą Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 w Lublinie, który funkcjonował do dnia 31.12. 2018 r. jako komórka organizacyjna MOPR, natomiast dane za lata 2019-2020 dotyczą Ośrodka dla osób bezdomnych, prowadzonym przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej, z siedzibą przy ul. Prymasa Wyszyńskiego 2 w Lublinie, który funkcjonuje od dnia 01.01.2019 r.

Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	101	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	102	0	0	0	0	30
Liczba osób korzystających	103	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	104	0	0	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	105	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 funkcjonował od 2001 roku do końca 2018 roku.

Był to ośrodek o charakterze dziennym, przeznaczony dla osób bezdomnych z terenu Miasta Lublin, których status społeczny nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Z usług ośrodka w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogły korzystać osoby bezdomne spoza terenu Lublina. Korzystanie z usług było bezpłatne i dobrowolne.

Dzienny Ośrodek funkcjonował przez cały rok od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 8.00 do 16.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca Ośrodek działa w godzinach od 8.00 do 18.00. Jeżeli uzasadniają to złe warunki atmosferyczne, po uprzedniej decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dzienny Ośrodek mógł być czynny dodatkowo: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 16.00 do 18.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w soboty i niedziele w godzinach od 9.00 do 14.00. Np. w dniu 3.03.2018 r. (dzień wolny od pracy) z powodu niskich temperatur, Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, był czynny na ramach dyżuru, w godz. 10.00 – 14.00.

Oferta skierowana do osób korzystających z usług obejmowała w szczególności:

- udzielanie wsparcia w formie pieniężnej i/lub niepieniężnej oparcu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktykę w zakresie przeciwdziałania pogłębienia się dysfunkcji prowadzoną na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości,
- zajęcia świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa), spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe (np. Śniadanie Wielkanocne, Kolacja Wigilijna),
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego oraz kuchennego.

W roku 2018 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystało 284 osoby i w odniesieniu do roku poprzedniego zauważa się tendencję wzrostową. W wyniku pracy socjalnej, usamodzielniono 3 osoby bezdomne.

Tabela 30. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

OŚRODKI WSPARCIA						
Wyszczególnienie		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		2016	2017	2018	2019	2019
Liczba placówek	1	1	1	1	0	0

Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	40	40	40	0	0
Liczba osób korzystających	5	151	262	284	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	5	5	5	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	312 544	327 646	322 539	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych zarządzeniem nr 62/12/2018 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 31 grudnia 2018 r. zmieniającym zarządzenie nr 41/5/2018 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 9 maja 2018 r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dniem 31 grudnia 2018 roku zakończył funkcjonowanie. Zadanie to, w ramach przeprowadzonego otwartego konkursu ofert, od dnia 1 stycznia 2019r. zlecono do realizacji Caritas Archidiecezji Lubelskiej.

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina. Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież. Z racji położenia, oferta najbardziej dostępna jest na obszarze działania Sekcji pracy socjalnej Nr 23G, a w szczególności jej odbiorcami są mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych, przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież są rekrutowane do Grup Wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰ oraz w soboty w godzinach od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ dla wszystkich chętnych osób. W okresie ferii zimowych i świątecznych oraz w wakacje Centrum Aktywności czynne jest w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰.

Celem głównym działalności Centrum jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Lublina, przez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.

W 2018 roku z oferty Centrum Aktywności skorzystało łącznie 298 osób: 185 osób dorosłych (w tym 30 seniorów) oraz 113 to dzieci i młodzież (w tym 69 uczęszczało do Grup Wsparcia).

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych,
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu kontaktów z różnymi podmiotami oferującymi płatne szkolenia, kursy oraz staże zawodowe,
- aktywizacja osób dorosłych w tym seniorów w aspekcie nabywania nowych umiejętności m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz poprzez ich aktywne włączanie w działania na rzecz społeczności lokalnej,
- promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych z przedstawicielami placówek medycznych oraz realizowanie zajęć rekreacyjno – sportowych na siłowni oraz terenach zielonych,
- podniesienie świadomości własnego bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprzez działania prewencyjne prowadzone przy współpracy ze służbami mundurowymi,
- przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie systematycznego wsparcia edukacyjnego oraz stały monitoring wyników w nauce przy systematycznej współpracy z placówkami oświatowymi,
- przeciwdziałanie utrwalonym postawom bierności zawodowej oraz powielaniu schematów wyuczonych postaw i bezradności życiowej beneficjentów poprzez wzmożoną aktywizację społeczną i zawodową (kształtowanie i wzmacnianie postaw samodzielności ekonomicznej).

XIII. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2018 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 29 mieszkań chronionych z 83 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 91 osób.

Tabela 31. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
		Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	28	29	29	29	30
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	28	29	29	29	30
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	80	83	83	81	105
Liczba osób korzystających	5	98	94	91	91	115
Liczba osób umieszczonych	6	45	42	46	52	76
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	1	1	1
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	8	8	9	9	19
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	658 112	648 395	646 809	667 800	694 440

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Osoba zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje uchwała nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r. poz. 3912, ze zm.).

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczonych dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, którzy korzystają z ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Do dyspozycji cudzoziemców było 19 miejsc w mieszkaniach chronionych, z których w 2018 roku z pobytu skorzystało 19 osób z 4 rodzin.

Zasady pobytu w mieszkaniach chronionych określa regulamin. Okres przebywania migrantów w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację programu wpierania.

Łączne wydatki na mieszkania chronione dla cudzoziemców wyniosły 56 124,81 zł, z czego:

- 828,78 zł przeznaczono na zakupy, wyposażenie,
- 4 565,90 na zakup usług remontowych,
- 55 296,03 zł przeznaczono na utrzymanie mieszkań, w tym 15 896,88 zł na czynsz oraz 34 833,25 zł na opłaty za wodę, nośniki energii, wywóz śmieci, odprowadzanie ścieków i inne należności.

Tabela 32. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE DLA CUDZOZIEMCÓW					
Liczba placówek	3	4	4	4	4
Liczba miejsc	16	19	19	17	17
Liczba osób korzystających	19	25	19	17	17

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Zgodnie ze standardami wynikającymi z rozporządzenia z dnia 26 kwietnia 2018 r. sprawie mieszkań chronionych (Dz.U. z 2018 r. poz. 822) określającym minimalne standardy usług świadczonych w mieszkaniach chronionych i minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniach chronionych, minimalna powierzchnia użytkowa przypadająca dla jednej osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym nie może być mniejsza niż 12 m².

Do dnia 1 marca 2019 r. należy dostosować prowadzone mieszkania chronione do zapisów rozporządzenia. Zatem, w ocenie zasobów należało dostosować liczbę miejsc w mieszkaniach chronionych do powierzchni użytkowych poszczególnych mieszkań. W związku z powyższym od 1 marca 2019 r. formalnie liczba miejsc, zmniejszyła się o dwa miejsca.

Mając na uwadze fakt, że lubelskie mieszkania chronione typu treningowego dla cudzoziemców, to mieszkania dla rodzin, zabezpieczone dotychczas miejsca do spania zostały zachowane, jako rezerwowe.

Funkcjonująca na terenie Lublina sieć mieszkań chronionych dla osób cudzoziemców zabezpiecza aktualne potrzeby. Dlatego też, zakłada się utrzymanie liczby mieszkań na tym samym poziomie.

Jednocześnie zauważyć należy, iż zasady funkcjonowania rodzin, są inne niż osób samotnych. Zatem, wykorzystanie miejsc w mieszkaniach chronionych zależy od struktury rodzin korzystających z pobytu w mieszkaniach chronionych, a nie liczby osób zainteresowanych tym pobytom.

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Mieszkania te usytuowane są w Domu Pomocy Społecznej im Św. Jana Pawła II przy ul. Ametystowej 22. Przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Dom dysponuje 18 mieszkaniami chronionymi dla 39 osób. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w roku 2017 skorzystało 49 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Tabela 33. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Liczba placówek	18	18	18	18	19
Liczba miejsc	39	39	39	39	63
Liczba osób korzystających	48	43	43	43	73

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 planowane jest wzbogacenie oferty dla mieszkańców Miasta Lublin o mieszkania dla 24 osób starszych i niepełnosprawnych intelektualnie przy Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty ul. Głowackiego 26 w ramach nowopowstałego Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną. W części mieszkalnej zlokalizowanej na 3 piętrach do dyspozycji będą pokoje jednoosobowe z węzłami sanitarnymi i aneksami kuchennymi. Wszystkie pokoje będą wyposażone w telefon, Internet, TV, radiowęzeł. Ponadto do dyspozycji mieszkańców na każdym piętrze będzie pokój dzienny ze wspólną kuchnią, pokój doraźnej pomocy, pokój gościnny. Zakończenie realizacji projektu zaplanowane jest na 31 grudnia 2019 r.

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą, w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystały w ciągu całego roku 23 osoby.

Tabela 34. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM					
Liczba placówek	7	7	7	7	7
Liczba miejsc	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	31	26	23	25	25

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest zobowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje uchwała nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r. poz. 3912, ze zm.). W roku 2018 z tytułu odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym na konto dochodowe MOPR wpłynęła kwota 17 496,60 zł (dochody Miasta Lublin).

W dniu 1 marca 2018 r. weszła w życie zmiana art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych stały się mieszkaniami chronionymi treningowymi. W mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych, które weszło w życie w dniu 1 maja 2018 r. określa minimalny standard usług świadczonych w mieszkaniu chronionym, powierzchni oraz wyposażenia. Mieszkania chronione treningowe prowadzone przez MOPR spełniają standardy, o których mowa w rozporządzeniu.

Rekomendacje:

- utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań chronionych dla osób usamodzielniających się na obecnym poziomie,
- dostrzeżenie zasadności dostosowania stosowania standardów mieszkań chronionych określonych przez ministra w drodze rozporządzenia do rzeczywistych potrzeb rodzin cudzoziemców, a zwłaszcza:
  - liczby osób w rodzinach,
  - struktury rodzin,
  - zasad funkcjonowania poszczególnych rodzin,
  - pochodzenia i uwarunkowań kulturowych cudzoziemców.

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2011 – 2017	3
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2018 r.).....	8
Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł).....	15
Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	22
Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin w 2018 roku	24
Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	24
Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze	25
Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	28
Tabela 9. Powody przyznania pomocy	31
Tabela 10. Formy udzielanej pomocy	32
Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2016-2018.....	35
Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej.....	43
Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin	45
Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2017 i 2018.....	47
Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.....	48
Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie.....	51
Tabela 17. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”	51
Tabela 18. Wydatki na świadczenia wychowawcze.....	52
Tabela 19 Wydatki na świadczenia „Dobry Start”	54
Tabela 20. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2018 roku	55
Tabela 21. Formy pomocy w ramach zadań PFRON	56
Tabela 22. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	59
Tabela 23. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.....	61
Tabela 24. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	79
Tabela 25. Wydatki na usamodzielnienia.....	83
Tabela 26. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	85
Tabela 27. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	89
Tabela 28 . Liczba osób korzystających w 2018 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin	89

Tabela 29. Ośrodki wsparcia	95
Tabela 30. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych	100
Tabela 31. Mieszkania chronione	103
Tabela 32. Mieszkania chronione dla cudzoziemców	104
Tabela 33. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	105
Tabela 34. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się	106

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2017 rok.....	4
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2011 – 2017.....	4
Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2011 -2017	5
Wykres 4. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2017 – 2050.....	6
Wykres 5. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2018– 2050.	7
Wykres 6. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2018 r.	8
Wykres 7. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według częstotliwości występowania w 2018 roku.....	30
Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2018 roku.....	68
Wykres 9. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2015 – 2018.....	70
Wykres 10. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2018.....	78
Wykres 11. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2015-2018	79
Wykres 12. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2018 roku.....	88

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2018 roku	27
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2018 roku	62
Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2018 roku.....	77
Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2018 roku	87